

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105003/B/2021/36119984579898628

TEÓRIA A PRAX KONFLIKTU A ROZVOJA

Bakalárska práca

2021

Barbora Mandúchová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

TEÓRIA A PRAX KONFLIKTU A ROZVOJA

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných politických vzťahov

Vedúci záverečnej práce: Mgr. Samuel Goda, PhD.

Bratislava 2021

Barbora Mandúchová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že bakalársku prácu s názvom Teória a prax konfliktu a rozvoja som vypracovala samostatne a s použitím uvedenej odbornej literatúry a ostatných zdrojov.

Dátum: 04.05.2021

.....

Barbora Mandúchová

Abstrakt

MANDÚCHOVÁ, Barbora: *Teória a prax konfliktu a rozvoja* [Bakalárska práca]. - Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných politických vzťahov. - Vedúci záverečnej práce: Mgr. Samuel Goda, PhD., - Bratislava: FMV EU, 2021, s. 50

Cieľom bakalárskej práce je vysvetliť teóriu a priblížiť prax konfliktov a rozvoja. Práca obsahuje tri kapitoly. Prvá kapitola je zameraná na vysvetlenie teórie konfliktu prostredníctvom zhromaždenia poznatkov odborníkov v ekonomickej sfére a delenia konfliktov podľa rôznych kritérií a približuje prácu inštitúcií zameraných na štúdie konfliktného diania vo svete. Druhá kapitola zhromažďuje poznatky odborníkov s cieľom charakterizovať rozvoj so zameraním sa na význam inštitúcií, teóriu hospodárskeho rozvoja podľa Josepha Shumpetera a trvalo udržateľný rozvoj. Praktická rozvojová činnosť na globálnej, regionálnej i národnej úrovni je približená prostredníctvom Agendy 2030. Tretia kapitola obsahuje prierez vývojom teórií vzájomných vzťahov medzi konfliktom a rozvojom a ponúka štúdiu konfliktu v Severnom Írsku a následných rozvojových intervencií.

Kľúčové slová: konflikt, rozvoj, trvalo udržateľný rozvoj, Agenda 2030, Severné Írsko

Abstract

MANDÚCHOVÁ, Barbora: *Theory and Practice of Conflict and Development* [Bachelor thesis]. – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Political Relations. – Thesis supervisor: Mgr. Samuel Goda, PhD., - Bratislava: FMV EU, 2021, p. 50

The aim of the bachelor thesis is to explain the theory and approach the practice of conflict and development. Thesis contains three chapters. The first chapter is focused on explaining the theory of conflict through the collection of knowledge of experts in the economic sphere and the division of conflicts according to various criteria and approaches the work of institutions focused on the study of conflict in the world. The second chapter gathers the knowledge of experts in order to characterize development with a focus on the importance of institutions, the theory of economic development according to Joseph Shumpeter and sustainable development. Practical development activities at the global, regional and national levels are outlined through Agenda 2030. The third chapter provides a cross-section of the development of theories between conflict and development and offers a study of the conflict in Northern Ireland and subsequent development interventions.

Key words: Conflict, Development, Sustainable Development, Agenda 2030, Northern Ireland

Obsah

Úvod.....	7
1 Konflikt	9
1.1 Typológie konfliktov	10
1.2 Inštitúcie zamerané na výskum konfliktov	13
2 Rozvoj.....	18
2.1 Úloha inštitúcií v ekonomickom rozvoji	20
2.2 Shumpeterova teória hospodárskeho rozvoja	22
2.3 Trvalo udržateľný rozvoj	24
2.4 Agenda 2030	27
3 Vzťah medzi teóriami konfliktu a rozvoja.....	34
3.1 Prípadová štúdia Severné Írsko	37
Záver	41
Zoznam použitej literatúry	43

Úvod

Konflikt charakterizujeme ako rozpor záujmov či názorov dvoch alebo viacerých strán. V medzinárodnom meradle sú týmito stranami najmä krajiny, spoločenstvá alebo organizácie. Príčiny konfliktov sa viažu na problémy v ekonomických, sociálnych, politických či environmentálnych oblastiach. Rozvoj je definovaný ako dlhodobý a cielený proces zlepšovania pôvodného stavu. Možno ho považovať za základný pilier ekonomiky, v ktorom sa odrážajú výsledky všetkých politických, hospodárskych, sociálnych, environmentálnych a iných činností. Rozvojové a konfliktné teórie, pôvodne považované za separátne disciplíny, boli v priebehu svojej histórie detailne skúmané, hodnotené a pretvárané odborníkmi z oblasti ekonomiky a medzinárodných vzťahov. Ich prax podnecuje široká škála nie len ekonomických, ale aj politických, sociálnych a environmentálnych faktorov, ktoré v modernej ekonomike zabezpečujú prepojenie a vzájomný vplyv medzi konfliktmi a rozvojom. Konflikt predstavuje prekážku v rozvoji a naopak, nedostatočný rozvoj môže viesť ku konfliktom.

Táto práca pozostáva z troch kapitol. Úvodná časť prvej kapitoly obsahuje súbor definícií konfliktu, rôzne príčiny jeho vzniku a dôsledky v postihnutých krajinách. Ďalšie časti kapitoly poskytujú rôzne typológie konfliktov, napr. podľa Heidelberského inštitútu pre medzinárodný výskum konfliktov (HIIK), ktorý ich rozdeľuje do piatich úrovní podľa intenzity a iné delenia konfliktov na základe množstva ďalších ukazovateľov ako počet využitých zbraní, zúčastnených strán či rozsahu postihnutého územia. Záver prvej kapitoly je zameraný na priblíženie inštitúcií zaoberajúcich sa výskumom konfliktných udalostí vo svete, ako napr. Uppsalský dátový program konfliktov, Inštitút výskumu mieru v Osle či HIIK. Druhá kapitola vo svojom úvode ponúka charakteristiku rozvoja a jeho implementáciu na viacerých úrovniach – mikro, makro a mezo. Druhá časť kapitoly opisuje inštitucionálny rozvoj, význam úloh inštitúcií v otázke rozvojových činností a dôraz kladený na ich kvalitu. V ďalších častiach je čitateľovi poskytnutý hlbší náhľad do Teórie hospodárskeho rozvoja podľa Josepha Aloisa Schumpetera a do problematiky a nevyhnutnosti trvalo udržateľného rozvoja. Kapitulu na záver obohacuje rozvojová Agenda 2030, jej ciele, plány, program a implementácia na globálnej, regionálnej i národnej úrovni. Tretia kapitola vo svojom úvode vysvetľuje významný, vedcami pôvodne prehliadaný a zámerne ignorovaný, vzťah medzi teóriami konfliktu a rozvoja. Na záver tretej kapitoly sa uvádza štúdia o konfliktnej

situácii Severného Írska z predchádzajúceho storočia a ponúka krátky prehľad o následných rozvojových intervenciách.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je vysvetliť a porozumieť podstatu rozvojovej i konfliktovej teórie a ich vzájomného vzťahu a priblížiť ich prax. Čiastkovými cieľmi prvej kapitoly sú vytýčenie a definovanie rôznych typológií konfliktov a hlbšie charakterizovanie inštitúcií zaoberajúcich sa výskumom konfliktov. Parciálnymi cieľmi druhej kapitoly sú vymedzenie inštitucionálneho rozvoja, teórie hospodárskeho rozvoja podľa Josepha Shumpetera, trvalo udržateľného rozvoja a analyzovanie Agendy 2030 pre rozvoj, jej implementácie a výsledkov. Čiastkovým cieľom poslednej kapitoly je štúdia dlhoročných konfliktov v Severnom Írsku a následnej rozvojovej činnosti zameranej na dosiahnutie udržateľného mieru. Na dosiahnutie primárneho cieľa i parciálnych sú v práci využívané metódy analýzy a syntézy oboch vedných disciplín, metódy interpretácie získaných poznatkov a základné postupy dedukcie. Práca obsahuje dva obrázky a jeden graf. Na vypracovanie bakalárskej práce bolo použité široké spektrum predovšetkým odbornej knižnej literatúry, odborné publikácie, a údaje z hodnotiacich správ z domácich i zahraničných zdrojov.

1 Konflikt

Konflikt zohráva v odbore medzinárodných vzťahov veľmi významnú úlohu a preto je úvod kapitoly zameraný na jeho jednotlivé definície a charakteristiky. Prvá podkapitola sa sústreďuje na vytýčenie základných delení konfliktov podľa rôznych kritérií. Druhá podkapitola približuje prácu inštitúcií zaoberajúcich sa výskumom konfliktov na globálnej úrovni a následným hodnotením získaných údajov a ich publikáciou.

Konflikt možno chápať ako rozpor záujmov, respektíve názorov dvoch alebo viacerých subjektov, ktorý môže viesť až k vojnám - ozbrojeným konfliktom. V medzinárodných vzťahoch vznikajú najmä medzi štátmi alebo neštátnymi subjektami - národmi, tiež sa ale vyskytujú aj medzi koalíciami, zoskupeniami štátov či medzinárodnými organizáciami. Medzi hlavné funkcie štátov patrí najmä ochrana a bezpečnosť svojho obyvateľstva, celistvosť územia a správne harmonizované fungovanie politického, ekonomického, sociálneho a kultúrneho systému. Je však možné, že niektorý zo systémov zlyhá alebo nefunguje tak, ako by mal a to vedie ku vzniku konfliktov. Tu vzniká ďalšia úloha štátu - zaviesť určité regulačné procesy bez toho, aby sa uchýlil k hrozbe alebo využitiu násilia.¹ Charakter konfliktu určuje počet strán doňho zapojených a ich postavenie, teritórium, na ktorom sa spor odohráva, ďalej téma alebo predmet, ktorého sa týka – príčina vzniku konfliktu a cieľ, ktorý túžia zúčastnené strany dosiahnuť. Významnú rolu v charakterizovaní závažného konfliktu zohráva počet a druh použitých zbraní a počet obetí, ktoré si konflikt vyžiadal.

Príčiny konfliktov sú rôzne, ale v medzinárodnom meradle možno spomenúť niekoľko hlavných sektorov, ktorých sa dotýkajú najviac. Za dva základné sektory považujeme ekonomiku a politiku. V ekonomike sa konflikty viažu na hospodárske výsledky krajín, financie, zahraničný obchod, prírodné zdroje, medzinárodné vzťahy, podiel v medzinárodnej deľbe práce či účasť v rôznych organizáciách a na podporu projektov. Politický sektor narúša túžba po moci, rozpor politických systémov, odlišné stratégie riadenia štátov a otázka bezpečnosti. S už spomínanými dvomi najvýznamnejšími, súvisí aj územný. V ľudskej prirodzenosti je zakotvená túžba po moci a nadvláde a vďaka tomu sa už

---

¹ IKEJIAKU, Brian-Vincent. The Relationship between Poverty, Conflict and Development. In *Journal of Sustainable Development*. vol. 2, issue 1. [elektronický zdroj]. 2009. [cit. 2021-1-20]. Dostupné na: <https://www.semanticscholar.org/paper/The-Relationship-between-Poverty%2C-Conflict-and-Ikejiaku/c372c0e6076e8db0340be9f2df72e05c3a47acb2?p2df> s. 16

storočia ľudia snažia vládnuť čoraz rozsiahlejším územiám a ich obyvateľstvu. Práve tieto boli príčinou mnohých vojen (napr. Púnske vojny o nadvládu v Stredomorí) v minulosti a stále aj mnohých v súčasnosti sa odohrávajúcich. Ideológia, sociológia a náboženstvo sú tiež do veľkej miery prepojené, čo môže viesť k vzniku sporov na základe rasových či náboženských predsudkov, utláčania národnostných menšín alebo určitých sociálnych skupín zastávajúcich názory nestotožňujúce sa s názormi zvyšku obyvateľstva alebo nadradenej skupiny (Hitlerove vraždenie židov). Kvôli moderným technológiám a ich škodlivým dôsledkom na životné prostredie môže byť príčinou vzniku konfliktov aj ekológia.²

Za vznikom konfliktov v chudobných krajinách, ktoré sú ovplyvnené nevyváženými obchodnými vzťahmi, stoja obvykle bohaté, nadradené štáty. Tieto nepokoje možno označiť ako vojny bohatých proti chudobným. Rovnako tak môžu nepokoje podnietiť medzinárodné finančné mechanizmy ako Medzinárodný menový fond (MMF) alebo Svetová banka - uprednostnením poskytovania finančnej podpory svetovým lídrom.³

Svetová banka v jednej zo svojich správach o vývoji na svetovej úrovni ilustruje opakovanosť konfliktov, na čo odporúča využitie značného potenciálu skvalitnenia mierových aktivít. Definuje dve cesty k zlepšeniu: primárne riešenie príčin konfliktov prostredníctvom špecializovaných organizácií alebo spolupráca inštitúcií pri riešení a reakcii na príčiny konfliktov na makroúrovni, čo by smerovalo k nárastu ekonomiky.⁴

1.1 Typológia konfliktov

Konflikty v medzinárodných vzťahoch možno klasifikovať podľa mnohých kritérií ako napr. počtu využitých zbraní, počtu zúčastnených strán, počtu obetí, veľkosti postihnutého územia. Určenie správneho typu konfliktu je veľmi dôležité najmä v procese hľadania a navrhovania vhodných prostriedkov a spôsobov na ich riešenie.

Heidelberský inštitút pre medzinárodný výskum konfliktov (HIK) rozlišuje podľa svojho modelu intenzity z roku 2003 päť úrovní konfliktov. Daný model je formovaný na základe intenzity pozorovaných konfliktov.

---

² MARTÍNEZ-ALIER, Joan. *The Environmentalism of the Poor: A Study of Ecological Conflicts and Valuation*. Edward Elgar Publishing, 2003. s. 55. ISBN: 978-1843764861.

³ MAC GINTY, Roger - WILLIAMS, Andrew. *Conflict and Development*. 2. vyd. London : Routledge, 2016. ISBN: 978-1138887527.

⁴ WORLD BANK. *World Development Report 2011 : Conflict, Security, and Development* (2011) Dostupné na: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/4389>

Obrázok 1: Úrovně intenzity konfliktov podľa HIIK

úroveň intenzity	terminológia	úroveň násilia	trieda intenzity
1	spor	nenásilný konflikt	nízka intenzita
2	nenásilná kríza		
3	násilná kríza	násilný konflikt	stredná intenzita
4	obmedzená vojna		vysoká intenzita
5	vojna		

Zdroj: Vlastné spracovanie v slovenskom jazyku podľa HIIK METODOLOGY: *Levels of Conflict Intensities*. [online]. [cit. 2021-2-20]. Dostupné na: <https://hiik.de/hiik/methodology/?lang=en>

Aj napriek niektorým spoločným znakom sa tieto úrovne medzi sebou líšia. Napríklad spor je možné definovať ako politický trestný čin, ktorý je vykonaný bez použitia násilia, zatiaľ čo nenásilná kríza už môže využívať akt vyhrážania sa násilím niektorou zo zúčastnených strán, ktoré môže byť adresované na konkrétne objekty bez reálneho spôsobenia ujmy na zdraví. Násilnosť týchto činov sa meria počtom využívaných prostriedkov a dôsledkami sporu. Ak došlo k násiliu, hodnotí sa plošná a regionálna intenzita konfliktu, ktorá vyhodnocuje ročný a plošný počet utečencov a obetí.

- Za násilnú krízu sa považuje konflikt, ktorý si na určitom území vyžiadal v priebehu roka menej ako 360 obetí a menej ako 18 000 utečencov.
- Za obmedzenú vojnu možno podľa modelu HIIK považovať konflikt s viac ako 360 obeťami a viac ako 18 000 utečencami.
- Vojnu definuje počet obetí presahujúci 1 080 a počet utečencov viac ako 360 000.

Ďalej inštitúcia delí konflikty podľa aktérov doňho zapojených na interštátne, intraštátne, subštátne a transštátne. „Zatiaľ čo interštátne konflikty sa týkajú iba medzinárodne uznávaných štátnych aktérov, intraštátne konflikty sa týkajú tak štátnych, ako aj neštátnych subjektov. Subštátne konflikty sa uskutočňujú výlučne medzi neštátnymi

subjektmi. Transštátne konflikty zahŕňajú štátnych aj neštátnych aktérov a splňajú kritériá politického konfliktu najmenej pre dva suverénne štáty.“⁵

Klasifikácia z hľadiska využitia, respektíve nevyžitia zbraní rozdeľuje konflikty na ozbrojené a neozbrojené. Za neozbrojené konflikty možno považovať všetky spory, pri ktorých nedochádza k násiliu spôsobenému použitím ozbrojenia. Ozbrojené konflikty sú všetky organizované násilné akty uskutočnené za účasti ozbrojených síl alebo s použitím zbraní za účelom donútenia strany, proti ktorej boli namierené, vzdať sa svojho presvedčenia, respektíve obhajovaného záujmu alebo spôsobiť tejto strane fyzickú či majetkovú ujmu.⁶

Podľa územia postihovaného konfliktami a počtu zapojených strán, ich možno deliť na miestne, regionálne a globálne. Toto delenie sa týka najmä ozbrojených konfliktov:

- V miestnych, respektíve lokálnych, sa konflikt uskutočňuje vo vnútri jedného alebo medzi dvoma štátmi bez priameho zásahu okolitých krajín. Tretie štáty môžu intervenovať tieto konflikty zväčša iba v prípade snahy ukončiť ho a nastoliť mier. Tento spor sa odohráva iba na konkrétnom izolovanom území a nešíri sa ďalej.
- Do regionálneho konfliktu sa zapája viacero štátov a tak postihuje celé regióny. Spravidla vzniká ako lokálny konflikt, ktorý sa rozšíri a prerastie v regionálny.
- Globálny konflikt priamo zmieta väčšinu sveta, teda takmer všetky štáty a často má katastrofálne dôsledky. Ako príklad možno uviesť prvú a druhú svetovú vojnu.⁷

Podobné predchádzajúcemu deleniu je členenie na medzinárodné a vnútroštátne konflikty, ktoré sa zakladá na počte zúčastnených aktérov. Vnútroštátne vznikajú na základe vzbury určitej skupiny voči vláde – to znamená, že subjektom medzinárodného práva je iba jedna strana a uskutočňujú sa výhradne na území jedného štátu. V medzinárodnom konflikte medzi sebou bojujú dva alebo viaceré subjekty medzinárodného práva. Okrem toho možno

---

⁵ HIIK. Conflict Barometer 2017. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2021-1-10]. Dostupné na: <https://hiik.de/conflict-barometer/bisherige-ausgaben/?lang=en> s. 8

⁶ RAY, Debraj – ESTEBAN, Joan. Conflict and Development. In Annual Review of Economics. vol. 9. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2021-1-10]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-061109-080205>

⁷ MAC GINTY, Roger - WILLIAMS, Andrew. *Conflict and Development*. 2. vyd. London : Routledge, 2016. ISBN: 978-1138887527.

spomenúť zmedzinárodné konflikty, ktoré pôvodne vznikli ako vnútroštátne, ale po intervencii ďalšej strany prerástli do medzinárodných.⁸

1.2 Inštitúcie zamerané na výskum konfliktov

Skúmanie konfliktov predstavuje pre vnútroštátne i medzinárodné vzťahy prioritu v snahách o deeskaláciu a predchádzanie konfliktnej činnosti a zmierňovanie negatívnych následkov. Za týmto účelom vznikli na prestížnych svetových univerzitách a organizáciách inštitúcie zaoberajúce sa práve výskumom konfliktného diania vo svete. Na získavanie a hodnotenie údajov prevádzkujú databázy konfliktov, z ktorých výsledky publikujú v odborných správach.

V roku 1971 vznikla na Uppsalskej univerzite – najväčšej vo Švédsku a zároveň aj v celej Škandinávii, katedra pre výskum mieru a konfliktov, ktorú od roku 1985, po vzniku postu Predsedu mierového a konfliktného výskumu (Dag Hammarskjöld), začalo podporovať aj ministerstvo prostredníctvom vytvorenia nových vzdelávacích programov. Štúdie sú založené na multidisciplinárnom výskume, ktorý vykonávajú odborníci zo psychológie, politológie i sociológie. Katedra dnes zamestnáva asi 80 osôb a ponúka štúdium pre viac ako 300 študentov, čo z nej robí jedno z najväčších výskumných stredísk univerzity.⁹ Táto vysoko kvalitná katedra bola vytvorená za účelom špičkovej štúdie konfliktov a mieru, príčin ich vzniku a pochopenia ich dynamiky. Využíva nie len teoretické výskumy, ale aj rôzne politicky riadené projekty a kvalitatívne i kvantitatívne metódy výskumu.¹⁰

Pred takmer 40 rokmi založil vtedajší riaditeľ a profesor Peter Wallensteen na katedre Uppsala Conflict Data Program (UCDP), ktorého cieľom je zhromažďovať a poskytovať údaje o organizovaných konfliktoch a násilí z celého sveta. Všetky každoročne aktualizované dáta jednotlivých krajín sa zhromažďujú do online databázy s názvom UCDP Konfliktná encyklopédia, ktorá bola vytvorená v roku 2004 a ponúka odborníkom z praxe

---

⁸ PONS-VIGNON Nicolas. - SOLIGNAC LECOMTE Henri-Bernard. Land, Violent Conflict and Development. In *OECD Development Centre Working Paper*. vol. 233. [elektronický zdroj]. 2004. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://gsdrc.org/document-library/land-violent-conflict-and-development/>

⁹ UPPSALA UNIVERSITET. About the Department of Peace and Conflict Research. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://pcr.uu.se/about-us/>

¹⁰ EUROPEAN COMMISSION. UCDP - Department of Peace and Conflict Research, Uppsala University. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://migration-demography-tools.jrc.ec.europa.eu/catalogue/dataset/ucdp>

možnosť s údajmi bezplatne manipulovať, vizualizovať ich a sťahovať výsledky.¹¹ Encyklopédia mapuje históriu konfliktu od roku 1989 na globálnej úrovni a poskytuje odborné články týkajúce sa tejto problematiky od roku 1975. Získané údaje sa už od 1988 publikujú v ročenke SIPRI, od roku 1993 v časopise Journal of Peace, počas rokov 1987 až 2012 boli zverejňované aj v podobe správ pod názvom States in Armed Conflict a od roku 2005 sa zhromažďujú v správach o ľudskej bezpečnosti.

V špičkových vedeckých časopisoch a knižnej podobe vychádza aj pravidelná publikácia vedcov z programu o organizovanom násilí, spôsoboch šírenia tohto násillia, príčinách jeho vzniku a spôsoboch riešenia alebo prevencie. UCDP spustila v roku 2016 nový interaktívny online systém založený na nových Georeferencovaných dátach o udalostiach UCDP (GED), ktoré od roku 2011 ponúkajú časovo a geograficky členené údaje. Fungovanie programu je podporované nielen samotnou univerzitou, ale aj externými finančnými intervenciami od výskumných nadácií a vládnych agentúr. UCDP úzko spolupracuje s mnohými podobnými výskumnými ústavmi a inštitúciami, ako napr. kanadský Human Security Report Project (HSRP) či Peace Research Institute Oslo (PRIO).¹²

Nórsky PRIO vznikol v roku 1959 ako medzinárodný a nezávislý inštitút pre multidisciplinárny výskum a podporu mieru prostredníctvom riešenia konfliktov a zmierenia populácie a štátov. Výskum, na ktorom sa podieľa viac ako 50 špecialistov, je zameraný na príčiny násilných konfliktov a ich hnacie sily a na budovanie a šírenie udržateľného mieru. Skupina vedcov pozoruje a hodnotí nové konfliktové trendy na globálnej úrovni a ich vplyv na populáciu, rôzne aspekty a procesy spájajúce a rozdeľujúce spoločnosť.¹³ Výsledky výskumov zhromažďuje a zverejňuje v akademických publikáciách, správach a mediálnych príspevkoch. Údaje a zistenia PRIO sú veľmi žiadané ministerstvami, medzinárodnými organizáciami a orgánmi ako OSN a Svetová banka.

PRIO sa zaoberá aj problematikou migrácie a jej vplyvom na vznik konfliktov a budovanie mieru. Tento program riadi Výskumná skupina pre migráciu, ktorá skúma migračné procesy, ich dôsledky a medzinárodné väzby spôsobené migráciou.¹⁴

---

¹¹ UPPSALA UNIVERSITET. About UCDP. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://pcr.uu.se/research/ucdp/about-ucdp/>

¹² UPPSALA UNIVERSITET. UCDP Background. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://pcr.uu.se/research/ucdp/about-ucdp-ucdp-background/>

¹³ DEVEX. Peace Research Institute Oslo (PRIO). [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://www.devex.com/organizations/peace-research-institute-oslo-prio-63164>

¹⁴ UNIVERSITY OF OSLO. The Peace Research Institute Oslo (PRIO). [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://www.uio.no/english/about/collaboration/science-shop/projects/prio/>

Za účelom výskumu a snahy o pomoc pri riešení problémov na území Cypru, zriadil inštitút PRIO Cyprus Center (PCC), ktorý spája mnohých gréckych, cyperských aj tureckých vedcov. Od roku 2002 hostil PRIO v priebehu 10 rokov Centrum pre štúdium občianskej vojny (CSCW), ktorému udelila Nórska vláda titul Centra excelentnosti a podporila ho finančným balíčkom. Všetky výskumy a projekty inštitútu sú zabezpečované externými finančnými prostriedkami pochádzajúcimi od Európskej komisie, Nórskej rady pre výskum, národných ministerstiev, rôznych nadácií podporujúcich mierový výskum a od medzinárodných organizácií.¹⁵

PRIO je zakladateľom najznámejších medzinárodných časopisov, ako napr. Journal of Peace Research (JPR) a Security Dialogue. JPR založil pôvodný riaditeľ a zakladateľ PRIO – Johan Galtung v roku 1964 a radí sa medzi desiatku najprestížnejších časopisov o medzinárodných vzťahoch a politológii. Orientuje sa na širokú škálu mierovej problematiky a zaoberá sa vo veľkej miere aj príčinami násillia a riešením konfliktov.¹⁶

Heidelberský inštitút pre medzinárodný výskum konfliktov vznikol v roku 1991 ako nezávislá a nezisková organizácia zaoberajúca sa štúdiami vzniku, rastu a riešenia konfliktov na globálnej úrovni. Inštitút zamestnáva viac ako 200 odborníkov z konfliktného odboru vrátane výskumníkov i študentov. Činnosť HIIK sa zodpovedá poradenstvu, ktoré pozostáva z predsedov piatich oddelení informačných technológií, komunikácie, redakčných služieb, metodológie a financií a práva, ktorí ďalej zabezpečujú aj publikácie výsledkov výskumu. Výskumné práce inštitútu sa separujú do ďalších piatich kategórií z hľadiska územných regiónov postihovaných konfliktami – Amerika, Ázia, Subsaharská Afrika, Blízky východ a Maghreb a Európa. Fungovanie Heidelberského inštitútu závisí na poplatkoch členov, finančných daroch a honorároch autorov za publikácie.¹⁷

Úlohou HIIK je uskutočňovať kvantitatívne výskumy s čo najpresnejšou dokumentáciou udalostí, ktoré predchádzali vzniku konfliktov a sprevádzajú ich priebeh. Inštitút disponuje vlastnou metodológiou, definíciami a deleniami konfliktov a metódami ich skúmania a porovnávanía. Tieto metódy sú často využívané aj v projektoch iných inštitúcií a programov ako hamburská Pracovná skupina pre výskum príčin vojny (AKUF)

---

¹⁵ PEACE RESEARCH INSTITUTE OSLO. About PRIO. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://www.prio.org/About/>

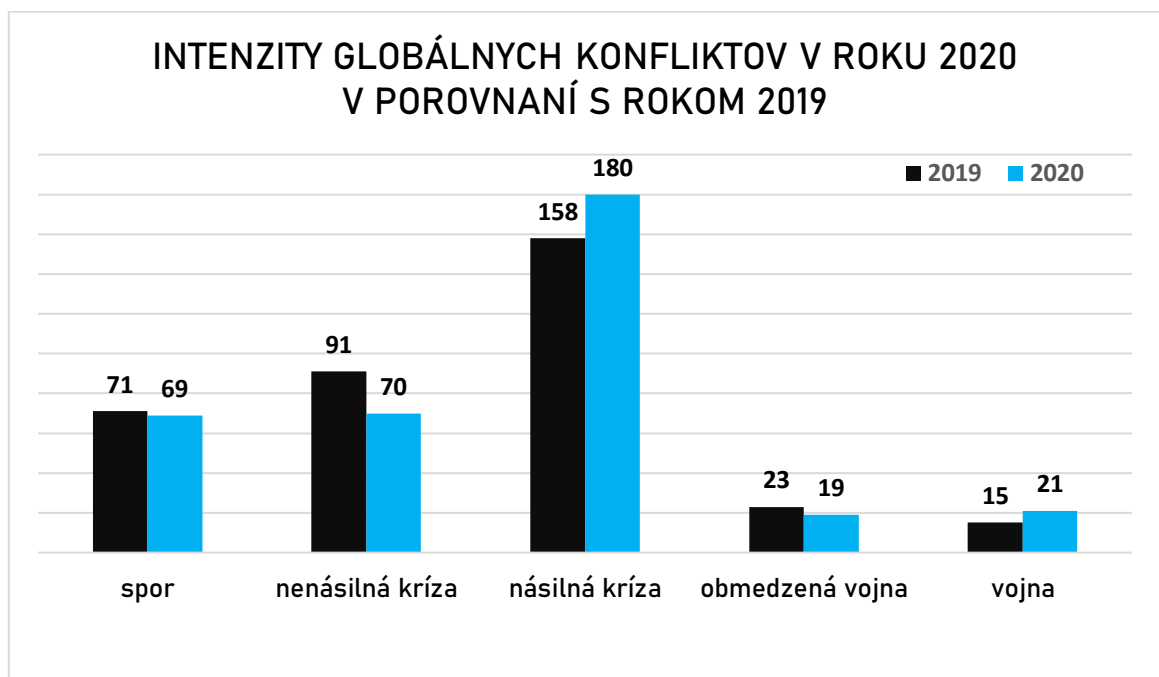
¹⁶ PEACE RESEARCH INSTITUTE OSLO. About the Journal of Peace Research. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://www.prio.org/JPR/About/>

¹⁷ HEIDELBERG INSTITUTE FOR INTERNATIONAL CONFLICT RESEARCH. About the HIIK. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://hiik.de/hiik/organization/?lang=en>

a heidelberský Model simulácie konfliktov (KOSIMO). Pod patronátom HIIK vznikol v roku 2005 Konfliktný informačný systém (CONIS Group), ktorý sa špecializuje okrem sprievodných udalostí aj na opatrenia, hodnotenia a klasifikáciu konfliktov podľa ich intenzity. Ako hodnotiace faktory využíva počty obetí, utečencov, aktérov, použitých zbraní s prihliadaním na časové rady a zúčastnené územné jednotky.¹⁸

Heidelbergov inštitút pre medzinárodný výskum konfliktov každoročne vydáva správu o konfliktoch diania vo svete pod názvom Conflict Barometer, ktorej účelom je sprostredkovať verejnosti podrobnú charakteristiku a hodnotenie vývojových trendov, stupňovania, prípadne zmierňovania násilných i nenásilných konfliktov a prevratov s využitím tabuliek a grafov a poskytnúť účinné opatrenia na riešenie konfliktov v jednotlivých regiónoch.

Graf 1: Intenzity globálnych konfliktov v roku 2020 v porovnaní s rokom 2019

Zdroj: Vlastné spracovanie v slovenskom jazyku podľa HIIK CONFLICT BAROMETER 2020: *Global conflict intensities in 2020 compared to 2019*. s.18. [online]. [cit. 2021-4-17]. Dostupné na: https://hiik.de/wp-content/uploads/2021/03/ConflictBarometer_2020_1.pdf

Aktuálny Barometer konfliktov od HIIK zaznamenal v roku 2020 stúpajúcu tendenciu vojnovnej a násilnej činnosti (21 vojen) v porovnaní s predchádzajúcim rokom (15 vojen). V Európe sa počet aktívnych konfliktov zvýšil na 53, z čoho 21 bolo na násilných.

¹⁸ HEIDELBERG INSTITUTE FOR INTERNATIONAL CONFLICT RESEARCH. Methodology of the Heidelberg Conflict Research. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: https://hiik.de/hiik/methodology/?lang=en#_ftnref1

Subsaharská Afrika bola poznačená 86 konfliktmi, z toho 11 je aktívnych vojen, čo ju definuje ako región s najvyšším počtom vojen. V Amerike bolo zaznamenaných 58 aktívnych konfliktov a už vysoká miera vrážd, najmä kvôli vyčistiťaniu gangov a drogových kartelov, poklesla iba o necelé percento. Región Ázie a Oceánie si naďalej udržiava pozíciu svetového lídra s počtom aktívnych konfliktov 101 a zároveň žiadnou vojnou. Pozíciu vojnového lídra z predchádzajúceho roka stratila oblasť západnej Ázie, severnej Afriky a Afganistanu, postihnutá 61 konfliktmi za rok 2020.¹⁹

---

¹⁹ HIIK. Conflict Barometer 2020. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: https://hiik.de/wp-content/uploads/2021/03/ConflictBarometer_2020_1.pdf s. 15-17

2 Rozvoj

Rozvoj je v širšom zmysle možné definovať ako interdisciplinárnu oblasť, ktorá sa zaoberá širokou škálou problémov, ktoré sa týkajú ekonomických, sociálnych, politických, rodových, kultúrnych, náboženských a environmentálnych otázok. Práve vyriešenie týchto problémov a následné zlepšenie situácie v danej konkrétnej oblasti je hlavným predmetom rozvoja. Na dosiahnutie rozvojových cieľov sa pod záštitou medzinárodných organizácií vytvárajú mnohé programy, ktoré následne jednotlivé krajiny implementujú do svojich národných politík. Táto kapitola vysvetľuje teóriu samotného rozvoja i jeho čiastkových teórií ako trvalo udržateľný rozvoj a hospodársky rozvoj, ktorý vo svojom diele klasifikoval Joseph Alois Schumpeter. Rozvojovú prax umožníme pochopiť prostredníctvom analýzy a úloh Agendy 2030, jej implementácie do národných i regionálnych politík a doterajších výsledkoch.

Rozvoj je veľmi komplikovaný najmä preto, že spomínané problémové odvetvia sú vo veľkej miere navzájom poprepájané, takže napríklad pri realizácii rozvojového programu v politickej oblasti je potrebné prihliadať na ekonomické, sociálne, kultúrne a iné sektory.²⁰ Rovnako ako sú prepojené tieto oblasti, sú prepojení aj aktéri figurujúci v rozvoji. Podľa OSN sa vďaka globálnym partnerstvám konanie jedného aktéra odráža na ostatných – rozvoj má recipročné účinky. Ako všeobecný príklad možno uviesť príliš chudobnú krajinu, ktorá je schopná negatívne ovplyvňovať nielen svoje územie a obyvateľstvo, ale aj celé medzinárodné spoločenstvo. Z tohto dôvodu sú rozvoj a myšlienka vzájomnej pomoci krajín, veľmi dôležité.²¹

Vývoj by mal byť chápaný ako proces, nie ako produkt. Spoločnosť a ekonomika podliehajú neustálemu procesu zmien, kde niektoré zlyhávajú a iné naopak, zvyšujú svoju prosperitu. Teória rozvoja si kladie za úlohu preskúmať a vysvetliť oba tieto procesy. V praxi poskytuje nástroje aplikovateľné na konkrétne spoločnosti alebo komunity, s cieľom vymaniť ich z úpadku a čo najviac vylepšiť ich ekonomickú situáciu. Rozvojová teória sa podrobila výskumom až po druhej svetovej vojne, keď ju teoretici začali vnímať ako stabilnú akademickú oblasť a úspešnosť rozvoja merali zvýšením hrubého národného produktu. V tomto období sa európske mocnosti usilovali o udržanie moci nad svojimi bývalými

---

²⁰ KREJČÍ, Tomáš et al. *Regionální rozvoj - teorie, aplikace, regionalizace*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010. ISBN: 978-80-7375-414-3.

²¹ BARBANTI, Olympio. Development and Conflict Theory. In *Beyond Intractability*. [elektronický zdroj]. 2004. [cit. 2021-1-10]. Dostupné na: https://www.beyondintractability.org/essay/development_conflict_theory

kolóniami a preto rozvojovú prax i teóriu charakterizoval najmä prenos hodnôt z priemyselných krajín do vidieckych.²²

Dennis Rondinelli tvrdil o rozvojovej intervencii v päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch, že metódy a techniky úspešné pri riešení problémov a poskytovaní služieb v USA a ďalších vyspelých krajinách budú rovnako úspešné aj v rozvojových. To bolo dôvodom, prečo sa v počiatkoch tejto teórie presadzovala myšlienka takzvanej rozvojovej pomoci pre všetkých.²³

Pojem „vývoj“ sa tiahne na mnohých úrovniach, či už sú to makroekonomické problémy, problémy s reštrukturalizáciou na mezo-úrovni alebo mikroekonomické problémy. Všetky tri úrovne sú popretkávané a vzájomne sebou ovplyvňované. Taktiež vplývajú na vývoj rôznych ďalších dimenzií, ako ekonomická, kultúrna, náboženská a rodová.

- Účelom rozvojových zásahov na štrukturálnej, teda makro-úrovni je zabezpečiť rozsiahle spoločenské zmeny. Spravidla sa realizujú na územiach nedávno postihnutých vojnami. Tieto intervencie sa ale môžu aplikovať aj v krajinách, ktoré násilný konflikt neutrpeli. Týkajú sa prípadov zlyhávajúcich štátov, ktorým chýba politický či sociálny základ pre národnú obnovu. Makroiniciatívu ale môžu a veľmi často aj využívajú rozvojové štáty, ktoré síce nezlyhávajú, no v poslednom období čelia násilným konfliktom.
- Na mezo-úrovni sa rozvojové intervencie sústreďujú na formovanie operatívnych kapacít, zahŕňajúc politické i technické aspekty rozvojových krajín. Hlavnú úlohu v tomto leveli rozvoja zohráva štát, trh i občianska spoločnosť – formujú a pretvárajú spoločenské inštitúcie, ktoré sú kľúčom k úspešnému rozvoju. Práve preto, ak v nejakej krajine rozvoj zlyháva, často je príčinou práve nedostatok alebo nesprávne fungovanie demokratických inštitúcií.
- Zvyčajne sa predpokladá, že vojny sú riešiteľné omnoho ťažšie ako miestne spory, no obyvatelia rozvojových krajín často čelia tak vysokej miere kriminality, že následky pripomínajú vojnu, alebo sú dokonca horšie. Napriek tomu oblasť

---

²² RAY, Debraj – ESTEBAN, Joan. Conflict and Development. In *Annual Review of Economics*. vol. 9. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2021-1-10]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-061109-080205>

²³ RONDINELLI, Dennis. Development Administration and American Foreign Assistance Policy: An Assessment of Theory and Practice in Aid. In *Canadian Journal of Development Studies*. vol. 6, issue 2. s. 234. [elektronický zdroj]. 2011. [cit. 2021-1-10]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/02255189.1985.9670123>

vývojových teórií venuje iba malú pozornosť práve týmto konfliktom na mikro-úrovni alebo tým, ktoré vznikajú prostredníctvom rozvojových intervencií. Pri ignorovaní štrukturálnych faktorov dochádza k prehliadnutiu dimenzií na makroúrovni a účinkov vývoja a konfliktov na mikro-úrovni. Výborný príklad poskytuje vysoká miera negramotnosti v Brazílii, ktorú spôsobuje slabý vzdelávací systém, ktorý vznikol v dôsledku hospodárskej krízy a dlhodobej sociálnej nerovnosti v krajine. Tieto sociálne a štrukturálne problémy sú tak silné, že odolávajú aj mnohým rozvojovým opatreniam na riešenie konfliktov.²⁴

2.1 Úloha inštitúcií v ekonomickom rozvoji

Od konca deväťdesiatych rokov sa inštitúcie dostali do centra pozornosti v diskusiách o ekonomickom rozvoji. Ako už bolo spomínané, nekvalita inštitúcií je považovaná za jednu z hlavných príčin zlyhania rozvoja a ekonomických problémov v mnohých krajinách. Tento názor sa stal populárnym najmä v období na prelome tisícročí, na čo Svetová banka a Medzinárodný menový fond (MMF) reagovali vytvorením podmienok riadenia. Tieto podmienky mali krajinám zaručiť, že si požičiavajú a prichádzajú do kontaktu s lepšími inštitúciami. Konkrétna definícia týchto globálnych štandardných inštitúcií (GSI), ako sa nazývali, síce doposiaľ neexistuje, ale možno ich vo všeobecnosti charakterizovať ako angloamerické inštitúcie maximalizujúce slobodu trhu a ochranu práv súkromného vlastníctva.²⁵ V Cambridgeskom Žurnále inštitucionálnych ekonomík ich definoval Ha-Joon Chang vo svojom článku takto: „*GSI sú inštitúcie, ktoré vo svojej podstate uprednostňujú bohatých pred chudobnými, kapitál pred prácou a finančný kapitál pred priemyselným kapitálom.*“²⁶ Rozvojové krajiny čelili neustále vzrastajúcemu tlaku na prijatie týchto GSI, napríklad aj zo strany Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), G7 a mnohých ďalších mocností. Bohaté krajiny totiž považujú neangloamerické inštitúcie za podradné a neefektívne a krajiny, v ktorých sa nachádzajú, za inštitucionálne nedostačujúce. Vznikalo nespočetne veľa akademických výskumov inštitucionálnych úloh

---

²⁴ BLAŽEK, Jiří - UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : Nástin, kritika, implikace*. Karolinum, 2011. ISBN: 9788024619743.

²⁵ ARON, Janine. Growth and Institutions: A Review of the Evidence. In *The World Bank Research Observer*. vol. 15, issue 1. [elektronický zdroj]. 2000. [cit. 2021-1-15]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1093/wbro/15.1.99>

²⁶ CHANG, Ha-Joon. Institutions and economic development: theory, policy and history. In *Journal of Institutional Economics*. vol. 7, issue 4. s. 245. [elektronický zdroj]. 2011. [cit. 2021-1-15]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1017/S1744137410000378>

v ekonomickom rozvoji krajín. Práve tieto výskumy a ich publikácie sa stali najpopulárnejšími stimulantmi inštitucionálnych reforiem.

V rozvojovej teórii sa za hlavných aktérov podporujúcich ekonomickú výkonnosť, považujú inštitúcie, a opačný vplyv je prehliadaný a zanedbávaný. Pritom aj rozvoj vo veľkej miere ovplyvňuje inštitúcie. Napríklad, vedie k vyššiemu bohatstvu krajiny, čo ju môže ovplyvniť hneď niekoľkými spôsobmi, a to: rast požiadaviek na kvalitu inštitúcií, väčšia dostupnosť lepších inštitúcií, vznik nových činiteľov vyžadujúcich nové inštitúcie. Z minulosti možno teda predložiť množstvo dôkazov o tom, že kauzalita je rovnako silná v oboch smeroch, ak nie dokonca silnejšia v spomínanom prípade, keď ekonomický rozvoj zlepšuje inštitúcie.²⁷ Množstvo zdrojov, najmä finančných a ľudských, ktoré obyčajne rozvojové krajiny vynakladajú na získanie GSI, by mohli v opačnom smere oveľa lepšie a efektívnejšie využiť na priamu stimuláciu hospodárskeho rozvoja. Prostredníctvom investícií do vzdelávania, infraštruktúry či priemyslu by nepriamo podporili inštitucionálny rozvoj, a ten zasa prispieva k všeobecnému ekonomickému rozvoju. Veľa teórií stavia do popredia takzvané liberalizované inštitúcie, ktoré najpevnejšie chránia právo súkromného vlastníctva a poskytujú maximálnu ekonomickú slobodu a kladú veľký dôraz na podporu investícií, čo vedie k vysokému hospodárskemu rastu. Avšak, aj tieto teórie majú však svojich pochybovačov: „Aj keď môže byť nevyhnutná určitá ochrana práv duševného vlastníctva, aby boli firmy motivované investovať do získavania vedomostí, prinajmenšom v určitých priemyselných odvetviach, prílišná ochrana práv duševného vlastníctva môže byť pre spoločnosť zlá.“²⁸

Kvalita globálnych štandardných inštitúcií je spravidla meraná prostredníctvom indexov na základe kvalitatívnych úsudkov, vytvárajú spravidla angloamerické inštitúcie ako Svetové ekonomické fórum či Svetová banka, a organizácie, ktoré majú voči politike voľného obchodu predsudky. Odhliadnuc od týchto predsudkov, výsledné hodnotenia prieskumov nie sú ovplyvňované inherentnou kvalitou pozorovaných inštitúcií, ale všeobecným stavom podnikania. Tieto dôvody spôsobujú skreslenie údajov, kde ten dobrý aktér dosiahne ešte lepšie hodnotenie, a naopak, zlý dosiahne ešte horšie, ako by skutočné

---

²⁷ GLAESER, Edward et al. Do Institutions Cause Growth? In *Journal of Economic Growth*. vol. 9, issue 3. [elektronický zdroj]. 2004. [cit. 2021-1-17]. s. 289-290. Dostupné na: https://scholar.harvard.edu/files/shleifer/files/do_institutions_cause_growth.pdf

²⁸ CHANG, Ha-Joon. Institutions and economic development: Theory, policy and history. In *Journal of Institutional Economics*, vol. 7, issue 4. s. 481. [elektronický zdroj]. 2011. [cit. 2021-1-15]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1017/S1744137410000378>

výsledky indexu preukázali. Keďže sú výsledky indexov často skreslené, ekonomiky musia byť pri prijímaní štrukturálnych opatrení opatrné.²⁹

Inštitucionálny rozvoj vyžaduje využitie ľudských a finančných zdrojov. Ak sa tieto zdroje presunú z existujúceho využitia na účely riadenia nových inštitúcií, sociálne zabezpečenie môže touto zmenou podstatne utrpieť, najmä ak boli tieto zdroje predtým využívané na potrebné účely. Ako príklad možno uviesť vládu, ktorá v rozvojovej krajine vytvorí inštitúcie globálneho štandardu práv duševného vlastníctva. V dôsledku čoho bude musieť znížiť počet učiteľov, lekárov alebo zdravotných sestier, len aby dokázala zamestnať ďalších inšpektorov. Náklady príležitosti takýchto inštitúcií možno považovať za príliš vysoké.³⁰ Z toho vyplýva, že aj inštitúcie, ktoré sú považované za veľmi výhodné, treba najskôr podrobiť analýze nákladov príležitosti, ktoré preukážu, aké množstvo zdrojov si založenie a následný chod danej inštitúcie vyžiada. Dôležitosť nákladov inštitucionálnych reforiem ale mnohí ekonómovia ignorujú, ak ide o ich preferenčné inštitúcie, a tým vyhodnotia mnohé reformy atraktívnejšie, ako v skutočnosti sú.³¹

2.2 Shumpeterova teória hospodárskeho rozvoja

Teória hospodárskeho rozvoja je Shumpeterovým podpisovým dielom. Aj vďaka nemu je považovaný za jedného z najväčších ekonómov dvadsiateho storočia. Napriek tomu, že ovplyvnil veľa ďalších ekonómov a autorov, nikdy nevznikla Schumpeterova škola. Vo svojom diele považoval za dôležité odlišovať rast od vývoja, pretože podľa neho je vývoj možné pochopiť iba vtedy, keď je jeho vznik vysvetlený porušením stacionárnej rovnováhy. Tento stacionárny rast je narušovaný práve zmenami, konkrétne inováciami v ekonomike, na ktoré sa takmer výhradne zameriaval. Predstavujú päť hlavných prípadov, a to: zavedenie nového druhu tovaru alebo novej vlastnosti určitého tovaru; zavedenie novej výrobných metódy, prípadne takej, ktorá doposiaľ nebola empiricky overená; otvorenie úplne nového trhu alebo ďalšieho trhu pre konkrétny priemysel; výroba pri novej organizácii priemyslu; objavenie nového zdroja surovín alebo polovýrobov. Svoju teóriu zakladal na tvrdení, že bez rozvoja neexistuje zisk a bez zisku žiadny rozvoj. Preto podľa neho platilo pravidlo, že

---

²⁹ ROBINSON, James. Three Reviews of One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions and Economic Growth. In *The Economic Journal*, vol. 119, issue 535. s. 214-218. [elektronický zdroj]. 2009. [cit. 2021-1-17]. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2008.02231.x>

³⁰ GLAESER, Edward et al. Do Institutions Cause Growth? In *Journal of Economic Growth*. vol. 9, issue 3. [elektronický zdroj]. 2004. [cit. 2021-1-17]. s. 271-272. Dostupné na: https://scholar.harvard.edu/files/shleifer/files/do_institutions_cause_growth.pdf

³¹ STEIN, Howard. *Beyond the World Bank Agenda – An Institutional Approach to Development*. Chicago : University of Chicago Press, 2008. s. 247-250. ISBN: 978-0226771670.

nové kombinácie poskytujú finančné prostriedky samy od seba tým, že vytvárajú novú kúpnu silu podnikateľov pri zavádzaní inovácií. Moderné hospodárske politiky úspešných krajín majú často práve koncepcie podobné tým zo Schumpeterovej teórie ekonomického rozvoja, čo dokazuje pravdivosť jeho tvorby. Ako príklad možno uviesť Európsku úniu, ktorá prijala dve desaťročné rozvojové stratégie, a to Lisabonská - od roku 2000 do 2010 a súčasná Európa 2020 - od roku 2011 po 2020. V oboch je preukázateľne implementovaná Schumpeterova koncepčná paradigma, kde je ekonomický rast podmienený vytváraním nových poznatkov na udržanie efektívneho inovačného rozvoja. Rovnako obe kladú veľký dôraz na tradičné ciele makroekonomickej politiky, ktorými sú napríklad dosiahnutie makroekonomickej stability, udržateľná zamestnanosť, aktivity podporujúce prechádzanie na inteligentnú ekonomiku, teda podpora inovačnej politiky zameranej na reorganizáciu hospodárstva Európskej únie.³²

Už pred viac ako sto rokmi práve Schumpeter vo svojom diele dokázal, že ekonomika založená na reprodukcii a rozvoji tradičnej výrobnéj štruktúry nedosiahne podstatné zvýšenie národného bohatstva a sociálne zabezpečenie. Ako dôvod uvádza zástavu výroby novej pridanej hodnoty krajiny, ku ktorej vedie rozvoj konvenčných konkurenčných trhov. V knihe uskutočnil analýzu, ktorá preukázala, že iba inovačný rozvoj je schopný zvýšiť národnú pridanú hodnotu, čo je hlavnou príčinou vzniku prvého typu ekonomického rozvoja, ktorý pomenoval „dynamický“. Tvrdenia vo svojom diele podopiera Schumpeter argumentami, ktoré vedú k záveru, že ekonomický rozvoj je samostatným javom v ekonomickom mechanizme fungovania trhového hospodárstva. Rozlišuje medzi dvoma formami vývoja – už spomínaná dynamická a statická. Tieto formy prezentujú vývoj rovnováhy kontinuálneho kruhového toku a vývoj založený na narušení rovnováhy novými kombináciami, dnes známymi ako inovácie. „Statický“ typ rozvoja autor v skutočnosti nepovažuje za ekonomický rozvoj a svoj názor podopiera aj príslušnými argumentami – makroekonomické poruchy ekonomík v tomto modeli spôsobené zmenou veľkosti zdrojov ako kapitál alebo pracovná sila a domáceho produktu, teda bohatstva, sa musia v konečnom dôsledku vyvážiť novými trhovými silami založenými na starých princípoch. Teória tiež ukazuje, že ekonomika s nezmenenou štruktúrou je statická ekonomika, ktorá určite dospeje ku kríze relatívnej nadprodukcie a začne sa ničiť. Pri dynamickom, naopak, dochádza k revolučným technologickým zmenám v dôsledku zavádzania už spomínaných inovácií,

---

³² ANDERSEN, Esben Sloth. *Schumpeter's Evolutionary Economics: A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Engine of Capitalism*. - Anthem Press. 1.vyd. Anthem Press, 2009. s. 269-275. ISBN: 978-1843313342.

teda nových kombinácií zdrojov v kombinácií s narušením rovnováhy.³³ Vďaka nastoleniu nových výrobných vzťahov sa dosiahne trvalá premena predchádzajúcej rovnováhy, ktorú Schumpeter považuje za pravý ekonomický rozvoj. Iba v tomto prípade podľa neho dochádza k reálnemu rastu makroekonomickej produktivity ekonomiky a svoje tvrdenia podopiera odkazmi na hospodárske dejiny, keď počas kapitalistickej epochy došlo k zásadným zmenám produktivity ekonomík v dôsledku spontánnych revolučných technologických zmien. Napriek tomu, že oba typy rozvoja - statický i dynamický – vytvoril autor, svojou Teóriou ekonomického rozvoja obhajuje a implementuje iba do dynamického. V diele predstavil tiež novú ekonomickú kategóriu inovatívneho podnikateľa, ktorý zohráva úlohu faktora stimulujúceho ekonomický rast. V takom prípade môže trhové hospodárstvo získať podstatnú výhodu, pretože títo takzvaní skutoční podnikatelia vytvárajú nové inovácie a zabezpečujú ekonomický rozvoj prostredníctvom dosiahnutia sociálneho blahobytu.³⁴

Ďalším kľúčovým prvkom hospodárskeho vývoja bol popri inovácii pre Schumpetera úver. V stacionárnom type rozvoja si každý podnik podľa neho financuje svoje činnosti bežnými príjmami a neexistujú tu žiadne úspory alebo sú len veľmi malé. Nepovažuje ich preto za finančný zdroj pre ekonomický rast. Na druhej strane, v dynamickom, ak sú nimi financované nové spôsoby výroby, už považované za finančný zdroj ekonomického rastu sú. To vedie k rozvoju úverového systému. Ďalej tvrdí, že hospodársky rozvoj neprebíha plynule a rovnomerne, ale v cykloch. Dokazuje to nerovnomerné rozloženie inovácií a ich tendencia zhlukovať sa do určitých období. Časový odstup medzi použitím inovácie a okamihom, keď prinesie prvé výsledky v podobe tovarov plynúcich na trh, sa mení v závislosti od druhu inovácie – to vytvára cykly rôznych dĺžok. Rozlišuje tri typy týchto cyklov, a to Kondratievove trvajúce 54 až 60 rokov, Juglarove s dĺžkou 9 až 10 rokov a Kitchinove cykly rozvoja, ktoré trvajú približne 40 mesiacov.³⁵

2.3 Trvalo udržateľný rozvoj

Úlohou trvalo udržateľného rozvoja je koordinovane rozvíjať ekonomiku, spoločnosť a životné prostredie. Trvalo udržateľný rozvoj dnes patrí do kompetencie vlády a spoločností a je často mylne charakterizovaný ako jednoduchý proces zmeny, ktorý môže

---

³³ SCHUMPETER, Joseph. *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Transaction Publishers. 1983. ISBN: 0878556982.

³⁴ SCHUMPETER, Joseph. *Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Harvard University Press, 1934. ISBN: 9780674879904.

³⁵ KUZNETS, Simon. Schumpeter's Business Cycles. In *The American Economic Review*. vol. 30, issue 2. [elektronický zdroj]. 1940. [cit. 2021-1-18]. s. 257-271. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/1807049>

trvať nekonečne dlho. Proces vzniku a vývoja teórie trvalo udržateľného rozvoja prešiel mnohými zmenami, čo bude v nasledujúcej podkapitole podrobnejšie rozobrané.

Prudký nárast populácie počas priemyselnej revolúcie viedol k rozvíjaniu a zvyšovaniu produkcie. Využívali sa ale vo väčšej miere aj prírodné zdroje, a tým rástol objem odpadov a škodlivých látok znečisťujúcich životné prostredie. To neskôr viedlo k nedostatku potravín, energie, k spomaleniu hospodárskeho rastu a dokonca k vzniku konfliktov. Tieto problémy prinútili ľudí k prehodnoteniu využívania zdrojov a svojich činov. Vďaka tomu dospeli k objavu konceptu trvalo udržateľného rozvoja, ktorý im mal zabezpečiť novú cestu k prežitiu a lepšiemu životu.³⁶

Počiatky teórie trvalo udržateľného rozvoja sa označujú ako embryo etapa. Myšlienka trvalo udržateľného rozvoja vznikla v Číne, v počiatkoch jej klasickej filozofie, v dôsledku snahy o udržateľné využívanie prírodných zdrojov. Vtedajší cisári si začali uvedomovať, že rieky a lesy by mali využívať rozumne a cielene, nie nimi zbytočne nadmerne plytvať. Na ich ochranu teda zaviedli rôzne pravidlá, ako napríklad dane a poplatky za využívanie týchto zdrojov. Vytvorili tiež zariadenia na kontrolu dodržiavania stanovených pravidiel, opatrení a zákazov. Neskôr v starom Egypte, Grécku a Ríme zaznamenali zhoršenie stavu životného prostredia i poľnohospodárstva. Tieto skutočnosti viedli k debatám o príčinách a možnostiach nápravy, a tak vznikol pojem udržateľnosť. Prvýkrát bol ale spomínaný až v roku 1713 v Carlowitzovej monografii Zalesňovanie a hospodárstvo, ktorá sa systematicky zaoberala udržateľnosťou lesného hospodárstva.³⁷

Druhé štádium sa nazýva etapa formovania, za ktorej míľniky považujeme Konferenciu OSN o životnom prostredí človeka z roku 1972 a publikáciu Svetovej komisie pre životné prostredie a rozvoj s názvom Naša spoločná budúcnosť z roku 1987. Táto konferencia sa uskutočnila v dôsledku vzniku problémov v oblasti životného prostredia, spôsobených rozvojovými politikami zameranými výhradne na ekonomický rast. Ako možno z názvu predpokladať, konferencia sa zaoberala ochranou životného prostredia človeka, ale aj rozvojom ekonomík. Práve tu vznikla koncepcia trvalo udržateľného rozvoja. Naša spoločná budúcnosť je správou o ľudskom rozvoji, ktorá trvalo udržateľný rozvoj ako prvá priamo definuje, a to ako: „*Trvalo udržateľný rozvoj je rozvoj, ktorý uspokojuje potreby*

---

³⁶ DU PISANI, Jacobus. Sustainable development – historical roots of the concept, In *Environmental Sciences*, vol. 3, issue 2. s. 83-96. [elektronický zdroj]. 2006. [cit. 2021-1-25]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/15693430600688831>

³⁷ KEINER, Marco. History, definition(s) and models of sustainable development. [elektronický zdroj]. 2005. [cit. 2021-1-25]. Dostupné na: <https://doi.org/10.3929/ethz-a-004995678>

súčasnosti bez toho, aby bola ohrozená schopnosť budúcich generácií uspokojovať svoje potreby.“³⁸ Nielen, že sa táto správa zaoberala globálnou situáciou obyvateľstva, potravín, energie, priemyslu a genetických zdrojov, ale riešila aj sociálne, ekonomické a environmentálne problémy.

Tretie vývojové štádium sa zakladá na piatich konferenciách a samitoch. Konferencia OSN o životnom prostredí a rozvoji z roku 1992 riešila otázku rozvoja na globálnej úrovni, a to konkrétne sformulovaním cieľov a plánov na implementáciu trvalo udržateľného rozvoja a zavedenie princípu globálneho partnerstva pre riešenie globálnych environmentálnych problémov. Jedným z výsledkov konferencie bola takzvaná spoločná, ale diferencovaná zodpovednosť rozvinutých a rozvojových krajín riešiť tieto globálne problémy týkajúce sa životného prostredia a presun časti financií a technológií z rozvinutých krajín do rozvojových.³⁹

Spoločnosť sa časom mení a preto sa menia aj jej rozvojové problémy, čo vedie k obohacovaniu a zlepšovaniu cieľov teórie trvalo udržateľného rozvoja. Pôvodné jednofaktorové ciele zamerané na kontrolu využívania prírodných zdrojov sa v priebehu rokov podstatne zmenili. Koncom minulého tisícročia sa ciele udržateľného rozvoja už sústreďovali na environmentálne problémy. Na Miléniovom samite OSN v roku 2000 boli deklarované Miléniové rozvojové ciele (MRC) na eliminovanie extrémnej chudoby a hladu v rozvojových krajinách, dosiahnutie primárneho vzdelania, podporu rodovej rovnosti a postavenia žien – vo všeobecnosti boli zamerané na zlepšenie životnej úrovne a ochranu životov, ktoré sa stali medzinárodne uznávaným rámcom pre usmernenie rozvoja v ďalších desaťročiach.⁴⁰ Tento program MRC sa stal historicky najúspešnejším globálnym programom boja proti chudobe. V Správe o výsledkoch tejto rozvojovej agendy sú vyhodnotené a štatisticky podložené závery o dosiahnutých úspechoch i nedostatočných výsledkoch miléniových cieľov. Medzi najväčšie úspechy sa radí zníženie podielu ľudí žijúcich v extrémnej chudobe zo 47% na 14% v rozmedzí rokov 1990 až 2015 – tento cieľ bol dokonca prekročený, pôvodný zámer bol znížiť chudobu o polovicu; zlepšenie rovnosti medzi pohlaviami; zníženie detskej úmrtnosti o polovicu a úmrtnosti matiek o 45%; zníženie

---

³⁸ WORLD COMMISSION ON ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT. *Our Common Future*. New York: Oxford University Press, 1987. s. 43. ISBN: 978-0192820808.

³⁹ United Nations Conference on Environment and Development. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-1-30]. Dostupné na: <https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992>

⁴⁰ UN DEVELOPMENT PROGRAMME. Millenium Development Goals. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-1-30]. Dostupné na: https://www.undp.org/content/undp/en/home/sdgoverview/mdg_goals.html

podielu podvyživenej populácie o takmer polovicu; zníženie úmrtnosti na smrteľné choroby ako AIDS, malária, tuberkulóza a lepšie sprístupnenie liečby a vakcinácie voči týmto chorobám; zlepšenie prístupu k pitnej vode a sanitácii v 77 krajinách.⁴¹

V roku 2001 vznikol článok s názvom Veda o udržateľnosti, vďaka ktorému sa trvalo udržateľný rozvoj stal vedeckým predmetom zameraným na poľnohospodárstvo a ekologickú ekonómiu.⁴² Konferencia OSN „Rio + 20“ v roku 2012 poukázala na významnú úlohu zelenej ekonomiky pri riešení konfliktov medzi rozvojom a životným prostredím.⁴³ A posledným míľnikom bol Samit OSN o trvalo udržateľnom rozvoji z roku 2015, kde sa stretlo viac ako 150 hláv členských štátov a vlád. Na základe značného úspechu MRC vznikla Agenda 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj – Transformujme náš svet, ktorá sa od MRC odlišovala najmä tým, že jej ciele sú určené nielen pre rozvojové krajiny, ale pre chudobné, bohaté i stredné vrstvy.⁴⁴ Agenda zahŕňa nielen snahy o hospodársky rast, ale aj koncepcie inkluzívneho rastu a trvalo udržateľného rastu v koordinácii s hospodárskym, sociálnym a environmentálnym rozvojom.

2.4 Agenda 2030

Koncom septembra roku 2015 boli na samite OSN o trvalo udržateľnom rozvoji, ktorý sa konal na 70. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN, schválené nové ciele pre trvalo udržateľný rozvoj. Program je zameraný na stimuláciu rozvojovej činnosti v mnohých krajinách sveta na 15 rokov od januára 2016, kedy agenda vstúpila do platnosti. Zasahuje do sociálnych, ekonomických i environmentálnych oblastí, ktoré sú navzájom poprepájané a sú najvýznamnejšie nielen pre ľudstvo a ekonomiku, ale pre celú planétu. Agenda 2030 sa opiera o myšlienku zjednotenia sveta v úlohe spolupráce národov pri dosahovaní stanovených cieľov. Proces jej tvorby sa začal už v roku 2012, keď sa na Konferencii o udržateľnom rozvoji v Rio de Janeiro diskutovalo o budúcnosti vtedajšej rozvojovej

---

⁴¹ UN. The Millennium Development Goals Report 2015. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-1-30]. Dostupné na: https://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20Summary%20web_english.pdf

⁴² KATES, Robert et al. Sustainability Science. In *Science*. vol. 292, issue 5517. s. 641-642. [elektronický zdroj]. 2012. [cit. 2021-1-30]. Dostupné na: <https://science.sciencemag.org/content/292/5517/641>

⁴³ BARBIER, Edward. The green economy post Rio+20. In *Science*. vol. 338, issue 6109. s. 887-888. [elektronický zdroj]. 2012. [cit. 2021-1-30]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1126/science.1227360>

⁴⁴ VALNÉ ZHROMAŽDENIE OSN. Transformujme náš svet: Agenda 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj. A/RES/70/1. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2021-2-15]. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

stratégie. Uznesenie Transformujeme náš svet stanovuje 17 hlavných a 169 ďalších cieľov, ktoré majú členské štáty OSN naplniť do roku 2030.⁴⁵

Obrázok 2: Ciele udržateľného rozvoja Agendy 2030

Zdroj: MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY: *Ciele udržateľného rozvoja Agendy 2030*. [online]. [cit. 2021-3-17]. Dostupné na: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/investicie/agenda-2030/index.html>

Odborníci odhadujú potrebu finančných prostriedkov na dosiahnutie týchto rozvojových cieľov vo výške asi 3,3 až 4,5 biliónov USD ročne – táto suma počíta s investíciami aj do už rozvinutých krajín.⁴⁶

Agenda 2030 nie je právne záväzná. Vyjadruje zámer krajín viesť ich rozvoj smerom k udržateľnosti a nastaviť ich národné politiky, stratégie a plánovanie tak, aby prispievali k dosiahnutiu globálnych cieľov. Členské štáty OSN sa spolu vydávajú na cestu smerom k trvalo udržateľnému rozvoju, pričom sa kolektívne zaväzujú k snahe o globálny rozvoj a výhodnú spoluprácu, ktorá môže priniesť obrovský zisk všetkým krajinám a všetkým častiam sveta.⁴⁷

⁴⁵ VALNÉ ZHRMAŽDENIE OSN. Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj. A/RES/70/1. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2021-2-15]. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf> str. 1

⁴⁶ MAASHO, Aaron. U.N. conference agrees on plan to finance development goals. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2021-2-20]. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-africa-development-idUSKCN0PQ21D20150716>

⁴⁷ VALNÉ ZHRMAŽDENIE OSN. Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj. A/RES/70/1. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2021-2-15]. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

Na overenie úspešnosti každého plánu je potrebné monitorovanie priebehu a vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov. V prípade Agendy 2030 vyžaduje OSN tzv. Dobrovoľné národné hodnotenia implementácie a dosahovania cieľov udržateľného rozvoja každého členského štátu. Tieto hodnotenia sa referujú na Politickom fóre na vysokej úrovni v patronáte Hospodárskeho a sociálneho výboru OSN. Slúžia aj ako prostriedok na výmenu informácií a postupov jednotlivých krajín pri riešení rozvojových problémov. Vedľajšou úlohou týchto dobrovoľných hodnotení je, na základe pozitívnych výsledkov z praxe, inšpirovať a vyzývať na ďalšie napĺňanie rozvojových cieľov a podporiť významnú rozvojovú politiku viacstranných partnerstiev národov.⁴⁸

Ďalšími vhodnými variantami pozorovania a hodnotenia priebežných výsledkov a úspechu implementácií agendy predstavujú napríklad štúdie Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj z roku 2017, ktoré boli výsledkom meraní napĺňania Cieľov udržateľného rozvoja v členských štátoch; SDG Tracker vytvorený v roku 2018 vedcami z Oxfordskej univerzity za spolupráce s Global Change Data Lab, ktorý na základe oficiálnych štatistík medzinárodných organizácií, ako napr. OSN, skúma proces napĺňania cieľov na svetovej úrovni. Výsledky sú následne zverejnené v databáze Our World in Data. Za najadekvátnejší index možno považovať SDG Index, pretože meria každoročný progres v jednotlivých krajinách v konkrétnych faktoroch cieľov udržateľného rozvoja. Tento index vytvorila organizácia Sustainable Development Solutions Network.⁴⁹ Na meranie čiastkových úspechov bolo Medziagentúrnou a odbornou skupinou pre indikátory udržateľného rozvoja (IEAG-SDGs) skonštruovaných a Štatistickou komisiou OSN v marci 2016 odsúhlasených 241 globálnych indikátorov. Valným zhromaždením OSN bolo po revízii v roku 2020 schválených aj 247 indikátorov napredovania rozvojovej agendy na globálnej úrovni⁵⁰ a 100 indikátorov na európskej úrovni.⁵¹ Sumárne vyhodnotenie aplikácie Agendy 2030 a jej dovtedajších výsledkov je stanovené na koniec mája v roku 2031.

Európska komisia začiatkom septembra roku 2018 informovala o africko-európskej aliancii, ktorá môže v globálnom prostredí zabezpečiť pre tieto krajiny veľký prínos na

---

⁴⁸ SUSTAINABLE DEVELOPMENT KNOWLEDGE PLATFORM. Voluntary National Reviews Database. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/vnrs/>

⁴⁹ SDG Index. Sustainable Development Report. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://dashboards.sdgindex.org/>

⁵⁰ AGENDA 2030. Globálna úroveň. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://agenda2030.statistics.sk/Agenda2030/indikatory-globalna-uroven/>

⁵¹ AGENDA 2030. Európska úroveň. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://agenda2030.statistics.sk/Agenda2030/indikatory-europska-uroven/>

základe posilnenia ich politických i hospodárskych väzieb. Partnerstvo je založené na využití veľkého hospodárskeho potenciálu Afriky s cieľom podporiť zamestnanosť najmä mladých. Aliancia má výrazne zvýšiť súkromné investície oboch štátov, posilniť vzájomný obchod, prispieť k inkluzívnemu a trvalo udržateľnému rozvoju a chrániť životné prostredie. Jej podstata spočíva v podpore vytvorenia až 10 miliónov pracovných miest v Afrike v priebehu piatich rokov. Táto spolupráca významne prispieva nie len k napredovaniu v rozvojovej činnosti Afriky a Európy, ale aj k plneniu strategického rozvojového rámca Agendy 2030.⁵²

Ciele trvalo udržateľného rozvoja sú stavebným pilierom tvorby politík Európskej únie a sú začlenené do jej kľúčových projektov, sektorových politík a iniciatív. Program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 priniesol nový impulz globálnemu úsiliu v rozvojovej činnosti. EÚ sa plne zaviazala plniť Agendu 2030 prostredníctvom svojich vnútorných i vonkajších politík. Predsedníčka Európskej komisie, Ursula von der Leyen urobila z udržateľnosti politickú prioritu svojho mandátu. Všetky ciele trvalo udržateľného rozvoja sú súčasťou jednej alebo viacerých zo šiestich hlavných ambícií pre Európsku úniu, vďaka ktorým sú všetky pracovné prúdy, politiky a stratégie Komisie nasmerované k dosiahnutiu týchto cieľov. Kolégium komisárov je spoločne zodpovedné za vykonávanie Agendy 2030 a jednotliví európski komisári zodpovedajú za zabezpečenie toho, aby ich politiky prispievali k plneniu cieľov agendy.⁵³

Európska únia výrazne pokročila za posledných päť rokov v oblasti podpory mieru a osobnej bezpečnosti, prístupu k spravodlivosti a dôvery v inštitúcie. Pokrok bol viditeľný aj pri znižovaní aspektov chudoby a pri zlepšovaní zdravotnej situácie obyvateľstva EÚ. Pokrok v daných oblastiach tiež pomohol zvýšiť kvalitu života v mestách a komunitách. Priaznivé trendy možno pozorovať na pozadí pokračujúceho zlepšovania hospodárskej situácie EÚ, čo sa prejavilo aj na trhu práce. Zlepšenia boli zaznamenané tiež v životaschopnosti a udržateľnosti poľnohospodárskeho odvetvia, aj keď niektoré z jeho vplyvov na životné prostredie sa ďalej zosilňovali.⁵⁴

---

⁵² EURÓPSKA KOMISIA. Oznámenie komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade a Rade. [elektronický zdroj]. 2018. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018D0643&from=EN>

⁵³ EURÓPSKA KOMISIA. Európsky ekologický dohovor. [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0018.02/DOC_1&format=PDF

⁵⁴ SD in the EU: Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/11011074/KS-02-20-202-EN-N.pdf/334a8cfe-636a-bb8a-294a-73a052882f7f?t=1592994779000>

Na území Slovenskej republiky boli v marci 2016 Vládou Slovenskej republiky odsúhlasené Východiská implementácie Agendy 2030, ktoré obsahujú východiskové kroky k realizácii rozvojových cieľov. Navrhnutá stratégia sa odvíja od úspešného Akčného plánu pre udržateľný rozvoj z rokov 2005 – 2010, ktorý predstavoval kľúčový prvok Národnej stratégie udržateľného rozvoja Slovenskej republiky.⁵⁵

Na Slovensku predstavuje táto agenda nielen nástroj na plnenie rozvojového cieľa, ale súčasne aj samotný cieľ. Za napĺňanie programu a jeho implementáciu do vnútroštátneho riadenia plne zodpovedá Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky a za implementáciu v oblasti medzinárodných vzťahov Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky. V máji roku 2018 zasadala novovzniknutá Rada vlády Slovenskej republiky pre Agendu 2030, pôsobiaca ako hlavný koordinačný orgán, ktorú vytvoril Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu za účelom aplikácie tejto agendy do všetkých verejných politík a koordinácie stratégií na národnej i regionálnej úrovni. Predseda jej Podpredseda vlády pre investície a informatizáciu Slovenskej republiky, zodpovedajúci za implementáciu agendy na národnej úrovni a Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, zodpovedá vo funkcii podpredsedu rady za jej implementáciu na medzinárodnej úrovni. Rada pre agendu pozostáva z 27 členov, vrátane ministrov, predstaviteľov štátnych inštitúcií a mimovládnych organizácií, akademickej obce, zástupcov miest a obcí a poradenských orgánov. Ich kooperácia s využitím silných stránok a potenciálu slovenskej ekonomiky, predstavuje príležitosť pre naplnenie cieľov agendy na území Slovenskej republiky.⁵⁶ Spolupráca s rozvojovými a rozvinutými ekonomikami je primárnym prostriedkom na realizáciu rozvojového programu. Aj napriek malej rozlohe sa Slovensko vo veľkej miere angažuje v rozvojovej činnosti na medzinárodnej úrovni, a to prostredníctvom štyroch primárnych princípov aplikácie ako implementovanie agendy do všetkých vnútroštátnych i verejných politík a určenie pozície agendy ako oporného piliera pre rámec strategického riadenia krajiny, kladenie dôrazu na budovanie medzinárodných i inštitucionálnych partnerstiev, podpora angažovanosti všetkých generácií bez rozdielu

---

⁵⁵ MZVaEZ SR. Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/12724/1>

⁵⁶ Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. Agenda 2030. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/investicie/agenda-2030/index.html>

pohlaví a snaha o udržanie tempa rozvojovej činnosti nie len na domácej, ale aj na medzinárodnej pôde – globálna zodpovednosť.

Vláda Slovenskej republiky a Národná rada Slovenskej republiky zohrávajú tiež významnú úlohu v inštitucionálnom zabezpečení programu. Pre podporu z technickej stránky bola vytvorená Pracovná skupina pre Agendu 2030, ktorá skonštruovala aj Národný investičný plán SR na roky 2018 - 2030, v ktorom sú zadefinované kľúčové projekty pre naplnenie cieľov agendy na pôde Slovenska. Pracovnú skupinu kreujú dve komory – vládna, ktorá pozostáva z analytických jednotiek jednotlivých ministerstiev a druhá - Komora zainteresovaných strán, v ktorej majú hlavní mimovládni aktéri svoje zastúpenie. Na základe štúdie Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) pod názvom Meranie vzdialenosti od cieľov SDG: hodnotenie situácie krajín OECD bolo Prognostickým ústavom SAV navrhnuté skoncipovanie súboru priorít rozvojovej činnosti na Slovensku. Pôvodná koncepcia zložená z piatich primárnych oblastí, bola na zasadnutí v júni 2018 rozšírená na šesť, prerokovaná a následne prijatá Vládou SR. V súbore šiestich národných priorít je zakomponovaných všetkých sedemnást' hlavných rozvojových cieľov Agendy 2030, návrhy na ich aplikáciu do riadenia národnej ekonomiky a kľúčové výzvy.⁵⁷

V roku 2018 pod záštitou Úradu podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu Slovenskej republiky vydal Richard Raši Dobrovoľné národné hodnotenie Slovenskej republiky k implementácii Agendy 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj. Hodnotenie ponúka prehľad hlavných výziev, ktorým krajina v súvislosti so základnými šiestimi prioritami čelí a predstavuje politiky a osvedčené postupy na riešenie problémov a brzd rozvoja.⁵⁸ V roku 2020 schválila Vláda Slovenskej republiky Správu o dosiahnutých výsledkoch v národných prioritách implementácie Agendy 2030.

Slovensko sa vo svojich rozvojových činnostiach zameriava na potravinovú bezpečnosť, podporuje mnohé výskumy v tejto oblasti a odstránenie colných prekážok pri obchodovaní s poľnohospodárskymi produktami v ekonomicky slabších krajinách sveta. Posilňuje mieru angažovanosti v Svetovej zdravotníckej organizácii. Pre spomínaný rozvoj vzdelávania sú na území Slovenskej republiky podporované aj mnohé študijné zahraničné

---

⁵⁷ HLAVOVÁ, Natália. Ciele udržateľného rozvoja na Slovensku. In *Zborník vedeckých prác*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: https://fmv.euba.sk/www_write/files/veda-vyskum/archiv_konferencii/Ciele_OSN_v_oblasti_udr%C5%BEate%C4%BEn%C3%A9ho_rozvoja_Agen-da_2030.pdf

⁵⁸ RAŠI, Richard. Dobrovoľné národné hodnotenie Slovenskej republiky k implementácii Agendy 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj. [elektronický zdroj]. 2018. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/20131Agenda2030_VNR_Slovakia.pdf

programy nie len pre študentov, ale aj pre pedagógov. V snahe o zníženie, či dokonca úplné odstránenie nerovnosti medzi pohlaviami, je potrebné zvýšiť angažovanosť žien v politike a posilniť ich ekonomické postavenie v spoločnosti. Rozvojovú činnosť v oblasti vodných zdrojov Slovensko podkladá skúsenosťami so správou cezhraničných podzemných vodných zdrojov a tokov a vedeckými výskumami, ktoré rovnako napomáhajú určovať smerovanie rozvojových aktivít energetickej politiky. V otázke hospodárskeho rastu prenecháva Slovensko väčšinu iniciatív Európskej únii, ale sčasti sa podieľa na rozvojovej aktivite v tejto oblasti prostredníctvom podpory zapojenia slovenských podnikov do Externého investičného plánu EÚ. Kľúčové úlohy udržateľného rozvoja na pôde Slovenskej republiky zohrávajú napríklad: digitalizácia v podobe prepojenia výskumných centier a univerzít; ochrana svetového kultúrneho dedičstva UNESCO; udržateľná výroba a spotreba produkcie; podpora lokálnych projektov udržateľného rozvoja prostredníctvom grantov. A jednou z najdôležitejších priorít vo svetovom meradle je rešpektovanie základných práv a slobôd, demokratické procesy a inštitúcie, budovanie právneho štátu a reforma bezpečnostného sektora.⁵⁹

---

⁵⁹ ÚRAD PODPREDESEDU VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY PRE INVESTÍCIE A INFORMATIZÁCIU. Návrh postupu vnútroštátnej implementácie Agendy 2030. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/22215/1>

3 Vzťah medzi teóriami konfliktu a rozvoja

Teórie konfliktov a rozvoja sa pôvodne študovali a rozvíjali separátne. Zvláštnosťou v tomto prípade bolo, že práve štúdie ekonomiky rozvoja sa zameriavali na rozvojové štáty, charakteristické ako často postihované konfliktami. V úvode tejto kapitoly sa zameriavame na priblíženie pôvodných oddelených teórií, ktoré sa v priebehu rokov menili a spájali v jednotnú.

Väčšina rozvojových intervencií je krátkodobá a lokálne zameraná, takže sa nesnaží zavádzať štrukturálne zmeny v celej spoločnosti. Tento príklad možno prirovnať k začarovanému kruhu, v ktorom neúplný vývoj vedie ku konfliktom a nedostatok postupov na riešenie konfliktov narúša ďalší vývoj, ako vo svojom diele vysvetľuje aj Paul Collier: „*Vojna brzdí vývoj, ale naopak, aj vývoj brzdí vojnu. Táto dvojité príčinná súvislosť vedie k vzniku cnostných a začarovaných kruhov. Ak bude vývoj úspešný, krajiny sa postupne stanú bezpečnejšími pred násilnými konfliktmi, čo uľahčí následný rozvoj. Tam, kde rozvoj zlyhá, hrozí krajinám vysoké riziko, že sa dostanú do pasce konfliktov, v ktorej vojna zničí ekonomiku a zvýši riziko ďalšej vojny.*“⁶⁰ Zastával názor, že pokiaľ vojny a ozbrojené konflikty nebudú ukončené, rozvoj na danom území nebude možný. Práve pre tieto názory odborníkov boli mnohé krajiny zmietané vojnami, vylúčené z ekonomických štúdií a konflikt bol od rozvoja úplne separovaný. Rovnako tak aj v novovznikajúcej konfliktovej subdisciplíne, teoretici vylučovali zo svojich štúdií možný vplyv rozvoja a prehliadali jeho významnú úlohu, ktorú zohrával ako vo vojnách, tak aj v budovaní mieru.⁶¹

V rozvojových krajinách sa aj v súčasnosti vyskytujú názory, že rozvoj je priamym prenosom západných hodnôt na nezápadné kultúry. Mnohé organizácie sú považované za autoritatívne a odborne vzdelané a podporujú nezávislú cestu k rozvoju, čím cielene prehliadajú mocenskú nerovnováhu, ktorá vzniká práve ich činnosťou. Výhody a nevýhody rôznych teoretických prístupov k rozvoju sú neustále podrobované skúmaniam kritikov. Rozdiely v podmienkach vývoja sa usilujú vysvetliť najmä prostredníctvom makroekonomických faktorov, ako napríklad už spomínaný HDP. Výskum tiež zahŕňa

---

⁶⁰ COLLIER, Paul. *Breaking the Conflict Trap: Civil War and Development Policy (World Bank Policy Research Reports)*. World Bank Publications, 2003. s. 1. ISBN: 978-0821354810.

⁶¹ BESLEY, Timothy – PERSSON, Torsten. State Capacity, Conflict, and Development. In *ECONOMETRICA – JOURNAL OF THE ECONOMIC SOCIETY*. vol. 78, issue 1. [elektronický zdroj]. 2010. [cit. 2021-3-30]. Dostupné na: <https://doi.org/10.3982/ECTA8073>

politické analýzy a zhodnocuje aj najbežnejšie príčiny zlyhania rozvoja – chudobu a konflikt.⁶²

Tento multidisciplinárny pohľad na vývoj vytvára priestor pre nové zmýšľanie o ľudských dimenziách rozvoja, kedy rozvoj nie je samoúčelným cieľom, ale prostriedkom na dosiahnutie lepších a efektívnejších životných podmienok. Z tohto pohľadu sa trvalo udržateľný rozvoj zameriava na integráciu ekonomických, sociálnych, kultúrnych, politických i biologických rozmerov. A preto dnes nielen, že mnohé teoretické prístupy koexistujú, ale často sa ich názory ekonómovia snažia vo svojich výskumoch zosúladiť.

Štúdie zverejnené v správach Svetovej banky nevykazujú priame tvrdenia o tom, či konflikt prekáža rozvoju, ale odkazujú na nespočetné množstvo negatívnych vplyvov, napríklad na hrubý domáci produkt (HDP), ktorý je považovaný za kľúčový ukazovateľ ekonomického rozvoja v národných ekonomikách. Napriek možnosti precízneho merania tohto aspektu rozvoja, sú údaje často neúplné a reálny ekonomický dopad je podstatne horší, ako vyplýva z databáz. Ako príklad možno uviesť vládne výdavky, ktoré sa vo veľkej miere podieľajú na tvorbe HDP a ich pokles z dôvodu konfliktnej situácie, ktorá ovplyvní štruktúru spotreby peňazí. Napríklad, v rozvíjajúcej sa ekonomike prúdia investície do inovácií a na podporu infraštruktúry, ale v konfliktných oblastiach sú financie využívané na zásobovanie armády.⁶³

Ďalšie ohrozenie rozvoja predstavujú sociálne dôsledky konfliktov. Na začiatku minulého storočia tvorili totiž 90% obetí, ktoré si vojny vyžiadali vojaci, no začiatkom nového storočia toto percento obetí už prislúchalo civilistom. V súvislosti s týmito primárnymi dôsledkami konfliktu treba ale brať do úvahy aj sekundárne – šírenie smrteľných chorôb, hladu, chudoby, problémy s vodou, sanitáciou a hygienou. Ďalším negatívnym následkom môže byť aj masívne presídľovanie obyvateľstva z postihnutých krajín, ktoré situáciu a ekonomiku územia môže ešte viac zhoršiť. Mnohí odborníci vidia riešenie vo vytváraní nových pracovných príležitostí, pretože práve nezamestnanosť pokladajú za významný faktor vzniku sporov. Nové podniky a pracovné miesta tak uspokojia potreby

---

⁶² TAGHDISI-RAD, Sahar. *The Political Economy of Aid in Palestine: Relief from Conflict Or Development Delayed?* 1. vyd. Routledge, 2010. ISBN: 978-0415563253

⁶³ WORLD BANK. *World Development Report 2011: Conflict, Security, and Development* [elektronický zdroj]. 2011. [cit. 2021-2-20]. Dostupné na: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/4389>

obyvateľstva, čím možno dosiahnuť zredukovanie nepokojov a súčasne prispieť k hospodárskemu rastu a rozvoju krajiny.⁶⁴

Trend občianskych vojen, ktorý nastal po skončení Studenej vojny, vplýval vo veľkej miere na územie postihnuté konfliktom aj na jeho obyvateľov. Rovnako negatívne následky bolo možné pozorovať aj na ekonomike a politike na daných územiach, čo viedlo k skúmaniu vzájomných väzieb konfliktov a rozvoja. Najdôležitejšiu úlohu v popularizácii myšlienky o významnom vplyve rozvoja zohrávala Agenda za mier OSN z roku 1992.⁶⁵ Podľa nej je práve rozvoj hnacím motorom na ceste k zmierneniu konfliktu a budovaniu mieru a na druhej strane, neúplný rozvoj teda podstatne prispieval k vzniku násilných a ozbrojených konfliktov. Práve preto sa o rozvoji začalo uvažovať ako o podpornom pilieri v snahách o predchádzanie vojnám a sporom.

V súčasnosti je primárnym dôkazom o vzťahu medzi vývojom a konfliktom pomoc poskytovaná v prípade násilných konfliktov. Táto pomoc predstavuje mierové intervencie, ktoré možno považovať za totožné s rozvojovými, keďže práve rozvoj je kľúčovým prostriedkom pri post-konfliktných zásahoch, ako napríklad náprava poškodeného fyzického a sociálneho prostredia. Spočiatku sa rozvojová pomoc nezaoberala priamo násilným a preto konflikty a ich riešenia pre teoretikov nepredstavovali predmet záujmu, čo sa však v dôsledku vzájomného prepojenia rozvojových faktorov podnecujúcich ďalšiu tvorbu konfliktov začalo meniť. Ako príklad možno uviesť administratívny chaos, ktorý vzniká v nedostatočne financovaných vládnych orgánoch a prispieva k prevodu zodpovednosti z centrálného štátu na mimovládnu organizáciu, mieste samosprávy či súkromný sektor. Týmto organizáciám potom vznikajú povinnosti nad rámec ich kapacít, čo vedie k ďalším konfliktom.⁶⁶

Iba malé množstvo inštitúcií v rozvojových spoločnostiach rozumie praxi riešenia konfliktov, a tak sa do nej iba zriedka zapájajú, pretože zvyknú využívať neadekvátne rámce, ktoré nezabezpečia prosperitu pre obe strany. Často sú mocnými aktérmi v chudobných

---

⁶⁴ STEWART, Frances – HUMPHREYS, Frank – LEA, Nick. Civil conflict in developing countries over the last quarter of a century: An empirical overview of economic and social consequences. In *Oxford Development Studies*, vol. 25, issue 1. s. 11-41. [elektronický zdroj]. 1997. [cit. 2021-2-20]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/13600819708424120>

⁶⁵ UNITED NATIONS. An Agenda for Peace: Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peacekeeping. [elektronický zdroj]. 1992. [cit. 2021-2-20]. Dostupné na: <https://digitallibrary.un.org/record/144858#record-files-collapse-header>

⁶⁶ GATES, Scott et al. Development Consequences of Armed Conflict. In *World Development*. vol. 40, issue 9. [elektronický zdroj]. 2012. [cit. 2021-2-20]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2012.04.031> s. 1713-1722

spoločnostiach práve zločinci, a preto je v týchto krajinách negociácia prostredníctvom obojstrannej prospešnosti zakázaná. Ako príklad možno uviesť Brazíliu, v ktorej dosahujú kriminálnici úplnú kontrolu nad rozsiahlymi územiami, na ktorých obchodujú so zbraňami a omamnými látkami. V už spomínanej Brazílii mnoho občanov prechádza na kriminálny život najmä z dôvodu nedostupnosti riadneho zamestnania a vzdelania. Nedúfajú ani neočakávajú lepší život, pretože kriminálny sektor prijíma deti už od veku deväť rokov. Aj vplyvom veľkej hospodárskej krízy v tejto krajine za posledné desaťročie, prechádzajú občania z bezpečných zamestnaní do takzvaných flexibilných a neistých. Medzi ďalšie problémy nepochybne patria spoločenské hodnoty, ktoré sú vo vzdelávacom systéme zadefinované pochybne. Literatúra na štátnych školách učí predsudky a stereotypy, ako napríklad nadhodnotenie mužov na úkor žien.⁶⁷

Všetky tieto problémy patria do agendy rozvojovej pomoci, ktorej úlohou je prostredníctvom implementácie rôznych programov a prostriedkov, dané problémy vyriešiť. Často však rozvojové zásahy podcenia dôležité faktory ako miestnu politiku, systémy viery či sociálnu realitu, ktoré podstatne ovplyvňujú príležitosti na riešenie konfliktov pôsobiace v oblasti teórie rozvoja.⁶⁸

3.1 Prípadová štúdia Severné Írsko

Nedostatočný rozvoj môže byť hlavnou príčinou vzniku konfliktov, rovnako ako aj v opačnom smere môže konflikt brzdiť rozvojové činnosti. Preto je veľmi dôležité pochopiť úzko prepojené vzťahy medzi teóriou a praxou týchto dvoch disciplín. Príkladom bola dlhoročná konfliktná situácia v Severnom Írsku, ktorá si vyžiadala následné početné rozvojové intervencie zamerané na dosiahnutie mieru v krajine.

História konfliktov na území Severného Írska siaha až do 17. storočia, kedy sa začali prvé boje medzi zástancami znovu-zjednotenia írskoho ostrova a tými, ktorí žiadali zotrvanie Severného Írska ako časti Spojeného kráľovstva. Podľa J. Whytea sa tieto neutíchajúce vojny zakladali na súbore historických, náboženských, politických, ekonomických a

---

⁶⁷ STEIN, Howard. *Beyond the World Bank Agenda – An Institutional Approach to Development*. Chicago : University of Chicago Press, 2008. s. 249. ISBN: 978-0226771670.

⁶⁸ UNITED NATIONS. *Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. A/RES/70/1. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2021-2-20]. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

psychologických prvkov.⁶⁹ Z historického hľadiska podnecovali konflikt nepokoje zo 16. storočia spôsobené prisťahovalcami, ktorým sa do 18. storočia podarilo obsadiť až 95% územia. Náboženské podnety pochádzali z rozporov medzi katolíkmi a protestantmi a ekonomické faktory boli založené na skutočnosti, že Severné Írsko bolo charakteristické veľkými rodinami, nepriaznivou zdravotnou úrovňou, vysokými nákladmi na život, nízkymi príjmami, vysokou nezamestnanosťou a zlým bývaním.⁷⁰

Za najväčší konflikt v Severnom Írsku bola považovaná tridsaťročná nacionalistická vojna nazývaná „Troubles“, poznačená politickými a sektárskymi faktormi, ktorá sa začala v roku 1968 a skončila sa v roku 1998.⁷¹ Táto vojna zmietala najmä šesť okresov írskej provincie Ulster – dnes štát Severného Írska a jej iniciátormi boli republikáni a katolícki nacionalistickí povstalci, ktorí bojovali o zjednotenie a nezávislosť Írska. Viedla ich Dočasná írsku republikánska armáda (PIRA), následníčka Írskej republikánskej armády (IRA) – povstaleckej skupiny, ktorá v rokoch 1916 až 1921 viedla ozbrojené konflikty proti britskej nadvláde v Írsku.⁷² Výsledkom uzavretia nepokojného mieru medzi oboma stranami bolo rozdelenie Írska a následný vznik nezávislej Írskej republiky a Severného Írska, ktoré aj naďalej zostalo pod britskou nadvládou. Bývalí členovia rozpadnutej IRA a noví ozbrojení povstalci bojujúci za znovu-zjednotenie Írska vytvorili PIRA, ktorá čelila odporu britskej polície a štátnych ozbrojených síl.

Lojalistickí a unionistickí protestanti neskôr vytvorili vlastné ozbrojené skupiny, ako napr. Ulsterská obranná asociácia (UDA) a Ulsterské dobrovoľnícke sily (UVF) za účelom obrániť Severné Írsko pred katolíckym napádaním a nacionalisticko-republikánskym násilím. Vojna voľa na jednej strane považovaná za oslobodzovaciu, no z dôvodu prerastenia násilia medzi týmito polovojenskými jednotkami v bombové útoky, strelby a výtržníctvo, bola na druhej strane považovaná za vojnu plnú terorizmu, ohrozujúcu práva, poriadok a bezpečnosť štátu.⁷³

---

⁶⁹ WHYTE, John. *Interpreting Northern Ireland*. New York : Oxford University Press, 1990. s. 20. ISBN: 9780198273806.

⁷⁰ CAIRNS, Ed – DARBY, John. The conflict in Northern Ireland: Causes, consequences, and controls. In *American Psychologist*, vol. 53, issue 7. [elektronický zdroj]. 1998. [cit. 2021-3-15]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.53.7.754> s. 754-755

⁷¹ PRINCE, Simon – WARNER, Geoffrey. *Belfast and Derry in Revolt: A New History of the Start of the Troubles*, Irish Academic Press, 2011. s. 38–39. ISBN: 978-0716529989. (288)

⁷² ALONSO, Rogelio. The Modernization in Irish Republican Thinking Toward the Utility of Violence. In *Studies in Conflict and Terrorism*. vol. 24, issue 2. [elektronický zdroj]. 2001. [cit. 2021-4-20]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/10576100120635> s. 131.

⁷³ COX, Michael – GUELKE, Adrian – STEPHEN, Fiona. *A Farewell to Arms?: Beyond the Good Friday Agreement*. 2. vyd. Manchester : Manchester University Press, 2006. s. 6-9. ISBN: 978-07-1907-115-7.

Podľa Darbyho boli najvyššou cenou severoírského konfliktu desaťročia nepretržitého násilia, ktoré si vyžiadalo na tomto území viac ako 3 000 obetí a asi 30 000 zranených.⁷⁴ Relatívne nízky počet obetí bol výsledkom viacerých opatrení Írskej vlády, ako napr. obmedzenie prenasledovania utečencov alebo útokov na vodcov nepriateľských skupín. Rovnako napomáhali aj vysoké počty vojenských a policajných kontrol – počty zasahujúcich členov polície sa zvýšil z počiatočných 3 000 na 13 000, čo predstavovalo nárast až o 178%.⁷⁵ Aj napriek tomu, že Írska republikánska armáda (IRA) vyhlásila v auguste roku 1994 prímerie, ktorému predchádzali tajné rokovania s britskou vládou, vo februári roku 1996 opakovane naštartovala svoju bombovú kampaň. Prímerie armády bolo teda považované iba za strategický ťah a ďalšie vyhlásené prímerie v roku 1997 už zo strany občanov nesprevádzalo nadšenie, ale opatrnosť a obavy.

Mier v pravom zmysle mala nastoliť až Dohoda z Belfastu, tiež známa ako Veľkopiatočková dohoda (Good Friday Agreement – GFA) z dôvodu jej uzavretia na Veľký piatok – 10. apríla v roku 1998, ktorá bola dohodou medzi britskou a írskou vládou a politickými stranami Severného Írska za účelom určenia, ako má byť riadené. Ani táto dohoda však nezaručila úplné prímerie medzi nacionalistami dúfajúcimi v zjednotenie Írska a unionistami obávajúcimi sa ohrozenia svojej totožnosti.⁷⁶

Rozvojová pomoc bola v prípade severoírského konfliktu veľmi významnou najmä z dôvodu vytvárania nových sociálnych i ekonomických príležitostí a budovania mieru. Vytváranie nových podnikov ponúkalo na danom území možnosť napredovať na ceste k riešeniu problémov prostredníctvom nových partnerstiev. Na základe tohto predpokladu vytvorili vlády Írska a Británie v roku 1985 Angloírsku dohodu (AIA), ktorej účelom bolo zaviazať vlády k politickej a hospodárskej spolupráci a v roku 1986 vznikol Medzinárodný fond pre Írsko (MFI) za účelom podporiť hospodársky i sociálny rozvoj v Severnom Írsku a susedných krajinách poznačených severoírskym konfliktom.⁷⁷

---

⁷⁴ DARBY, John. *Northern Ireland: Managing difference*. London : Minority Rights Group, 1995. s. 14. ISBN: 978-18-9769-321-6.

⁷⁵ DICKSON, Brice. Criminal justice and emergency laws. In *Facets of the conflict in Northern Ireland*. DUNN, Seamus. New York : St, Martin's Press, 1995. s. 61. ISBN: 978-0-333-64252-8.

⁷⁶ BYRNE, Sean. Consociational and Civic Society Approaches to Peacebuilding in Northern Ireland. In *Journal of Peace Research*. vol. 38, issue 3. [elektronický zdroj]. 2001. [cit. 2021-4-20]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1177/0022343301038003004> s. 327.

⁷⁷ BYRNE, Sean – IRVIN, Cynthia. A Shared Common Sense: Perceptions of the Material Effects and Impacts of Economic Growth in Northern Ireland. In *Civil Wars*. vol. 5, issue 1. [elektronický zdroj]. 2002. [cit. 2021-4-20]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/13698240208402495> s. 55.

Z tohto medzinárodného fondu prúdili financie vo výške až 895 miliónov USD na podporu 5800 projektov. Európska únia napomohla rozvoju a budovaniu mieru v Severnom Írsku i pohraničných oblastiach obrovskými finančnými balíkmi prostredníctvom vytvorenia viacerých päťročných mierových fondov. Prvý, vytvorený v roku 1995 - Fond pre mier I, financoval 500 miliónmi eur obnovu vidieka a miest a ďalšími 167 miliónmi projekty určené na podporu sociálneho začlenenia.⁷⁸ Britská i írsky vláda pripojili 400 miliónov eur k 700 miliónom z Fondu EÚ pre mier II na podporu projektov pre začlenenie, obnovu a hospodársky rozvoj. Tretí Fond EÚ pre mier vznikol v roku 2007 a venoval 225 miliónov eur spolu so 108 miliónmi od oboch vlád na zmierenie miestnych komunit a na rovnaký účel v roku 2014 venoval štvrtý mierový fond 200 miliónov eur.⁷⁹

Hospodárska pomoc poskytnutá Írsku a pohraničným oblastiam zvonka nepodporovala iba územné mierové aktivity, ale vo veľkej miere vplývala aj na primárne štrukturálne príčiny konfliktov. Finančné balíčky aktivovali vzájomné väzby medzi írskou a britskou vládou, organizáciami, Komisiou Európskej únie i mimovládnyimi organizáciami a zabezpečili zmiernenie konfliktu na území Severného Írska.⁸⁰

Cieľom rozvojových intervencií je zmierniť konflikty, podporiť kultúrne, sociálne i ekonomické systémy a uspokojiť potreby cieľovej skupiny obyvateľstva. V prípade Severného Írska početné finančné podpory smerujúce do sociálneho začlenenia a rozvoja zručností ľudí teda v konečnom dôsledku zabezpečili nové pracovné príležitosti, ktoré ďalej viedli k rastu ekonomiky a k dosiahnutiu a udržaniu mieru.

---

⁷⁸ SKARLATO, Olga et al. Economic Assistance to Peacebuilding and Reconciliation Community Based Projects in Northern Ireland: Challenges, Opportunities and Evolution. In *International Journal of Politics, Culture & Society*. vol. 29, issue 2. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2021-4-20]. Dostupné na: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10767-015-9209-z> s. 162.

⁷⁹ BUCHANAN, Sandra. *Transforming Conflict Through Social and Economic Development: Practice and Policy Lessons From Northern Ireland and the Border Counties*. Manchester : Manchester University Press, 2014. s. 91. ISBN 978-07-1908-823-0.

⁸⁰ O'DOWD, Liam – MCCALL, Cathal. Escaping the Cage of Ethno-National Conflict in Northern Ireland?: The Importance of Transnational Networks. In *Ethnopolitics*. vol. 7, issue 1. [elektronický zdroj]. 2008. [cit. 2021-4-20]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/17449050701847145> s. 82.

Záver

Cieľom mojej bakalárskej práce bolo priblížiť teóriu konfliktu a rozvoja a preskúmať ich prax. Oba odbory sú podmienené ekonomickými, politickými, sociálnymi, environmentálnymi a inými faktormi a zároveň sú ovplyvňované sebou navzájom. Práca pozostávala z troch hlavných kapitol.

Prvá kapitola, zameraná na konflikt, pozostávala zo súboru definícií pojmu podľa odborníkov v oblasti ekonomickej teórie a medzinárodných vzťahov na základe skúmania príčin vedúcich k vzniku sporov a ich dôsledkov. Delí sa na tri podkapitoly. Prvá podkapitola disponovala rôznymi typológiami konfliktov podľa vlastnej metodológie Heidelberského inštitútu založenej na údajoch z výskumov príčin a rozsahu jednotlivých druhov konfliktov a podľa kritérií iných teoretikov, akými sú napr. počet využitých zbraní, počet aktérov či obetí a veľkosť konfliktom zmietaného územia. V záverečnej podkapitole boli priblížené najznámejšie svetové inštitúcie zaoberajúce sa výskumom konfliktnej situácie na globálnej i národných úrovniach – Uppsalský dátový program konfliktov, Inštitút výskumu mieru v Osle a Heidelberský inštitút pre medzinárodný výskum konfliktov, ktorý každoročne vypracováva a publikuje výročné správy o konfliktom dianí na celom svete pod názvom Barometer konfliktu, na základe dát získaných zo svojich špičkových databáz.

V úvode druhej kapitoly zaoberajúcej sa problematikou rozvoja bola pozornosť sústredená na viaceré charakteristiky rozvoja a jeho aplikáciu na troch základných ekonomických úrovniach – makro, mikro a mezo. Prvá spomedzi štyroch podkapitol bola zameraná na inštitucionálny rozvoj a konkrétne na významnú úlohu inštitúcií v medzinárodných vzťahoch, ich kooperácie a zvýraznila dôležitosť kvality týchto inštitúcií v procese aplikácie rozvojových cieľov do národných politík. Druhá podkapitola analyzovala a interpretovala základné princípy a podstatu Teórie hospodárskeho rozvoja, ktorej autorom je Joseph Alois Schumpeter. V ďalšej rozvojovej podkapitole bol charakterizovaný trvalo udržateľný rozvoj, jeho nevyhnutnosť pre fungovanie a napredovanie súčasnej ekonomiky a plány rozvojových intervencií. Taktiež poskytla prierez základnými vývojovými etapami tejto teórie. Posledná podkapitola bola zameraná na praktickú stránku rozvoja – Agendu 2030, ktorú vytvorila Organizácia spojených národov s víziou dosiahnuť trvalo udržateľný rozvoj primárne vo všetkých jej členských štátoch aj za ich hranicami. V tejto podkapitole boli zadané základné rozvojové ciele agendy, ich

implementácia do rozvojového programu a doposiaľ dosiahnuté úspechy v rámci Európskej únie i Slovenskej republiky.

Záverečná, tretia kapitola priblížila teórie konfliktu a rozvoja, ktorých koncepcie sa pôvodne vyvíjali oddelene, vysvetľuje vzťah medzi nimi a proces smerujúci k pochopeniu ich vzájomných vplyvov. Podkapitola poskytla náhľad do štúdie dlhoročnej konfliktnej situácie v Severnom Írsku a následných rozvojových intervencií zameraných na zmiernenie konfliktov, zvýšenie hospodárskej úrovne v krajine a dosiahnutie udržateľného mieru.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

1. ANDERSEN, Esben Sloth. *Schumpeter's Evolutionary Economics: A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Engine of Capitalism*. - Anthem Press. 1.vyd. Anthem Press, 2009. s. 269-275. ISBN: 978-1843313342. 500 s.
2. BLAŽEK, Jiří - UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : Nástin, kritika, implikace*. Karolinum, 2011. ISBN: 9788024619743. 344 s.
3. BUCHANAN, Sandra. *Transforming Conflict Through Social and Economic Development: Practice and Policy Lessons From Northern Ireland and the Border Counties*. Manchester : Manchester University Press, 2014. s. 91. ISBN 978-07-1908-823-0. 272 s.
4. COLLIER, Paul. *Breaking the Conflict Trap: Civil War and Development Policy (World Bank Policy Research Reports)*. World Bank Publications, 2003. s. 1. ISBN: 978-0821354810. 238 s.
5. COX, Michael – GUELKE, Adrian – STEPHEN, Fiona. *A Farewell to Arms?: Beyond the Good Friday Agreement*. 2. vyd. Manchester : Manchester University Press, 2006. s. 6-9. ISBN: 978-07-1907-115-7. 576 s.
6. DARBY, John. *Northern Ireland: Managing difference*. London : Minority Rights Group, 1995. s. 14. ISBN: 978-18-9769-321-6. 38 s.
7. DICKSON, Brice. Criminal justice and emergency laws. In *Facets of the conflict in Northern Ireland*. DUNN, Seamus. New York : St, Martin's Press, 1995. s. 61. ISBN: 978-0-333-64252-8. 289 s.
8. KREJČÍ, Tomáš et al. *Regionální rozvoj - teorie, aplikace, regionalizace*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brne, 2010. ISBN: 978-80-7375-414-3. 155 s.
9. MAC GINTY, Roger - WILLIAMS, Andrew. *Conflict and Development*. 2. vyd. London : Routledge, 2016. ISBN: 978-1138887527. 260 s.
10. MARTÍNEZ-ALIER, Joan. *The Environmentalism of the Poor: A Study of Ecological Conflicts and Valuation*. Edward Elgar Publishing, 2003. s. 55. ISBN: 978-1843764861. 328 s.
11. PRINCE, Simon – WARNER, Geoffrey. *Belfast and Derry in Revolt: A New History of the Start of the Troubles*, Irish Academic Press, 2011. s. 38–39. ISBN: 978-0716529989. 288 s.

12. SCHUMPETER, Joseph. *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Transaction Publishers. 1983. ISBN: 0878556982. 255 s.
13. SCHUMPETER, Joseph. *Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Harvard University Press, 1934. ISBN: 9780674879904. 255 s.
14. STEIN, Howard. *Beyond the World Bank Agenda – An Institutional Approach to Development*. Chicago : University of Chicago Press, 2008. s. 247-250. ISBN: 978-0226771670. 320 s.
15. STEIN, Howard. *Beyond the World Bank Agenda – An Institutional Approach to Development*. Chicago : University of Chicago Press, 2008. s. 249. ISBN: 978-0226771670. 320 s.
16. TAGHDISI-RAD, Sahar. *The Political Economy of Aid in Palestine: Relief from Conflict Or Development Delayed?* 1. vyd. Routledge, 2010. ISBN: 978-0415563253 256 s.
17. WHYTE, John. *Interpreting Northern Ireland*. New York : Oxford University Press, 1990. s. 20. ISBN: 9780198273806. 308 s.
18. WORLD COMMISSION ON ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT. *Our Common Future*. New York: Oxford University Press, 1987. s. 43. ISBN: 978-0192820808. 400 s.

Internetové zdroje

19. AGENDA 2030. Európska úroveň. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://agenda2030.statistics.sk/Agenda2030/indikatory-europska-uroven/>
20. AGENDA 2030. Globálna úroveň. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://agenda2030.statistics.sk/Agenda2030/indikatory-globalna-uroven/>
21. ALONSO, Rogelio. The Modernization in Irish Republican Thinking Toward the Utility of Violence. In *Studies in Conflict and Terrorism*. vol. 24, issue 2. [elektronický zdroj]. 2001. [cit. 2021-4-20]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/10576100120635> s. 131-144

22. ARON, Janine. Growth and Institutions: A Review of the Evidence. In *The World Bank Research Observer*. vol. 15, issue 1. [elektronický zdroj]. 2000. [cit. 2021-1-15]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1093/wbro/15.1.99> s. 99-135
23. BARBANTI, Olympio. Development and Conflict Theory. In *Beyond Intractability*. [elektronický zdroj]. 2004. [cit. 2021-1-10]. Dostupné na: https://www.beyondintractability.org/essay/development_conflict_theory
24. BARBIER, Edward. The green economy post Rio+20. In *Science*. vol. 338, issue 6109. s. 887-888. [elektronický zdroj]. 2012. [cit. 2021-1-30]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1126/science.1227360>
25. BESLEY, Timothy – PERSSON, Torsten. State Capacity, Conflict, and Development. In *ECONOMETRICA – JOURNAL OF THE ECONOMIC SOCIETY*. vol. 78, issue 1. [elektronický zdroj]. 2010. [cit. 2021-3-30]. Dostupné na: <https://doi.org/10.3982/ECTA8073> s. 1-34
26. BYRNE, Sean – IRVIN, Cynthia. A Shared Common Sense: Perceptions of the Material Effects and Impacts of Economic Growth in Northern Ireland. In *Civil Wars*. vol. 5, issue 1. [elektronický zdroj]. 2002. [cit. 2021-4-20]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/13698240208402495> s. 55-86
27. BYRNE, Sean. Consociational and Civic Society Approaches to Peacebuilding in Northern Ireland. In *Journal of Peace Research*. vol. 38, issue 3. [elektronický zdroj]. 2001. [cit. 2021-4-20]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1177/0022343301038003004> s. 327–352
28. CAIRNS, Ed – DARBY, John. The conflict in Northern Ireland: Causes, consequences, and controls. In *American Psychologist*, vol. 53, issue 7. [elektronický zdroj]. 1998. [cit. 2021-3-15]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.53.7.754> s. 754-760
29. DEVEX. Peace Research Institute Oslo (PRIO). [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://www.devex.com/organizations/peace-research-institute-oslo-prio-63164>
30. DU PISANI, Jacobus. Sustainable development – historical roots of the concept, In *Environmental Sciences*, vol. 3, issue 2. s. 83-96. [elektronický zdroj]. 2006. [cit. 2021-1-25]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/15693430600688831>

31. EUROPEAN COMMISSION. UCDP - Department of Peace and Conflict Research, Uppsala University. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://migration-demography-tools.jrc.ec.europa.eu/catalogue/dataset/ucdp>
32. EURÓPSKA KOMISIA. Európsky ekologický dohovor. [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0018.02/DOC_1&format=PDF
33. EURÓPSKA KOMISIA. Oznámenie komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade a Rade. [elektronický zdroj]. 2018. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0643&from=EN>
34. GATES, Scott et al. Development Consequences of Armed Conflict. In *World Development*. vol. 40, issue 9. [elektronický zdroj]. 2012. [cit. 2021-2-20]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2012.04.031> s. 1713-1722
35. GLAESER, Edward et al. Do Institutions Cause Growth? In *Journal of Economic Growth*. vol. 9, issue 3. [elektronický zdroj]. 2004. [cit. 2021-1-17]. s. 271-272. Dostupné na: https://scholar.harvard.edu/files/shleifer/files/do_institutions_cause_growth.pdf s. 271-303
36. HEIDELBERG INSTITUTE FOR INTERNATIONAL CONFLICT RESEARCH. About the HIIK. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://hiik.de/hiik/organization/?lang=en>
37. HEIDELBERG INSTITUTE FOR INTERNATIONAL CONFLICT RESEARCH. Methodology of the Heidelberg Conflict Research. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: https://hiik.de/hiik/methodology/?lang=en#_ftnref1
38. HIIK. Conflict Barometer 2017. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2021-1-10]. Dostupné na: <https://hiik.de/conflict-barometer/bisherige-ausgaben/?lang=en> s. 8
39. HIIK. Conflict Barometer 2020. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: https://hiik.de/wp-content/uploads/2021/03/ConflictBarometer_2020_1.pdf s. 15-17
40. HLAVOVÁ, Natália. Ciele udržateľného rozvoja na Slovensku. In *Zborník vedeckých prác*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: https://fmv.euba.sk/www_write/files/veda-

- issue 1. [elektronický zdroj]. 2008. [cit. 2021-4-20]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/17449050701847145>
51. PEACE RESEARCH INSTITUTE OSLO. About PRIO. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://www.prio.org/About/>
52. PEACE RESEARCH INSTITUTE OSLO. About the Journal of Peace Research. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://www.prio.org/JPR/About/>
53. PONS-VIGNON Nicolas. - SOLIGNAC LECOMTE Henri-Bernard. Land, Violent Conflict and Development. In *OECD Development Centre Working Paper*. vol. 233. [elektronický zdroj]. 2004. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://gsdrc.org/document-library/land-violent-conflict-and-development/> 69 s.
54. RAŠI, Richard. Dobrovoľné národné hodnotenie Slovenskej republiky k implementácii Agendy 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj. [elektronický zdroj]. 2018. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/20131Agenda2030_VNR_Slovakia.pdf
55. RAY, Debraj – ESTEBAN, Joan. Conflict and Development. In *Annual Review of Economics*. vol. 9. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2021-1-10]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-061109-080205> s. 263-293
56. ROBINSON, James. Three Reviews of One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions and Economic Growth. In *The Economic Journal*, vol. 119, issue 535. s. 214-218. [elektronický zdroj]. 2009. [cit. 2021-1-17]. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2008.02231.x>
57. RONDINELLI, Dennis. Development Administration and American Foreign Assistance Policy: An Assessment of Theory and Practice in Aid. In *Canadian Journal of Development Studies*. vol. 6, issue 2. s. 234. [elektronický zdroj]. 2011. [cit. 2021-1-10]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/02255189.1985.9670123>
58. SD in the EU: Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/11011074/KS-02-20-202-EN-N.pdf/334a8cfe-636a-bb8a-294a-73a052882f7f?t=1592994779000>
59. SDG Index. Sustainable Development Report. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://dashboards.sdgindex.org/>

60. SKARLATO, Olga et al. Economic Assistance to Peacebuilding and Reconciliation Community Based Projects in Northern Ireland: Challenges, Opportunities and Evolution. In *International Journal of Politics, Culture & Society*. vol. 29, issue 2. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2021-4-20]. Dostupné na: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10767-015-9209-z> s. 157–182
61. STEWART, Frances – HUMPHREYS, Frank – LEA, Nick. Civil conflict in developing countries over the last quarter of a century: An empirical overview of economic and social consequences. In *Oxford Development Studies*, vol. 25, issue 1. s. 11-41. [elektronický zdroj]. 1997. [cit. 2021-2-20]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/13600819708424120>
62. SUSTAINABLE DEVELOPMENT KNOWLEDGE PLATFORM. Voluntary National Reviews Database. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/vnrs/>
63. UN DEVELOPMENT PROGRAMME. Millenium Development Goals. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-1-30]. Dostupné na: https://www.undp.org/content/undp/en/home/sdgoverview/mdg_goals.html
64. UN. The Millennium Development Goals Report 2015. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-1-30]. Dostupné na: https://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20Summary%20web_english.pdf
65. United Nations Conference on Environment and Development. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-1-30]. Dostupné na: <https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992>
66. UNITED NATIONS. An Agenda for Peace: Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peacekeeping. [elektronický zdroj]. 1992. [cit. 2021-2-20]. Dostupné na: <https://digitallibrary.un.org/record/144858#record-files-collapse-header>
67. UNITED NATIONS. *Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. A/RES/70/1. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2021-2-20]. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>
68. UNIVERSITY OF OSLO. The Peace Research Institute Oslo (PRIO). [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://www.uio.no/english/about/collaboration/science-shop/projects/prio/>

69. UPPSALA UNIVERSITET. About the Department of Peace and Conflict Research. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://pcr.uu.se/about-us/>
70. UPPSALA UNIVERSITET. About UCDP. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://pcr.uu.se/research/ucdp/about-ucdp/>
71. UPPSALA UNIVERSITET. UCDP Background. [elektronický zdroj]. [cit. 2021-4-15]. Dostupné na: <https://pcr.uu.se/research/ucdp/about-ucdp/ucdp-background/>
72. ÚRAD PODPREDESEDU VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY PRE INVESTÍCIE A INFORMATIZÁCIU. Návrh postupu vnútroštátnej implementácie Agendy 2030. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2021-2-22]. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/22215/1>
73. VALNÉ ZHROMAŽDENIE OSN. Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj. A/RES/70/1. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2021-2-15]. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>
74. VALNÉ ZHROMAŽDENIE OSN. Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj. A/RES/70/1. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2021-2-15]. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>
75. VALNÉ ZHROMAŽDENIE OSN. Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj. A/RES/70/1. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2021-2-15]. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>
76. WORLD BANK. *World Development Report 2011: Conflict, Security, and Development* [elektronický zdroj]. 2011. [cit. 2021-2-20]. Dostupné na: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/4389> 363 s.